Kurban keserken kurban gitmeyelim, Şeytanı taşlarken şeytanlaşmayalım!

Cenâb-ı Allah insanlığa yöneltiği son çağrısında şu sarsıcı ifadelere yer vermiştir: ***"Onların ne etleri, ne kanları hiç bir zaman Allah'a yükselip erişmez. Fakat sizden Ona yalnız takvâ ulaşır. Size olan hidâyetine karşı Allah'ı büyük tanımanız içindir ki O, bunları böylece size râm etmiştir. Habîbim! İyi hareket edenleri müjdele!"***

Kurbanı konu eden Hac suresinin 37. ayeti, çağları aşan bu sözleriyle bize hedef gösteriyor. Bir de hedefe giderken bazı yolları geçme lüzumunu ortaya koyuyor, birtakım araçlardan faydalanmamız gerektiğini vurguluyor. Bizler, bu ve benzeri ayet-i kerimelerden hareketle ibadetlerimizi yaparız. Hatta iyi bir şekilde ifa etmek amacıyla kılı kırka yararcasına titiz davranırız. Bu meyanda, bizi Rabbimize yakınlaştırma vazifesi yüklenen kurbanın boynuzu, kılı, kınası, kusurları vs. üzerinde titizlikle dururuz. Meselâ, hac sözkonusu olduğunda, bizi rahatsız eden sinekleri öldürme, yoldaki otları çiğnememe, birlikte hacca gittiğimiz eşimize dokunma, hatta şeytanı taşlayacağımız taşlar ile ilgili milimetrik hesaplar konusunda son derece hassas davranırız. Bu hassasiyet, imanımızın, Müslümanlığımızın gereğidir. Aynı zamanda bunlar, nakış nakış kimliğimizi şekillendirir.

Amma ve lâkin...

Gel görelim ki, iş burada bitmiyor. Allah Teâlâ, bu ayette ve onu açıklayan Peygamber Efendimzin yüzlerce hadisinde bütün bunları yapmamızı bizlere emrederken ya da öğütlerken, aynı zamanda daha ulvî bir hedef göstermektedir. Kurbanın boynuzuna, kılına dikkat et, ama orada takılıp kalma, zira kalırsan, eline koçun boynuzu ve kılından başka bir şey geçmez demektedir sanki. Demek ki, hedef daha yüksek...

Hâkezâ, Bakara suresinin 197. ve önceki ayetlerinde yöneltilen hac çağrısının ardından uyulması istenen bazı ilkeler zikredilir. Arafat'ta vakfe, Müzdelife'de geceleme, Kâbe'de tavaf, Mina'da şeytan taşlama, ihram yasakları bunlardan bir kısmıdır. Bunlar, haccın gerçekleşmesi ve güzel bir şekilde yerine getirilmesi için önemli hususlardır. Ancak bütün bunları yaparken ayetin belirlediği nihaî hedef "vettkûni yâ üli'l-elbâb"a kilitlenmeliyiz. "Lübb" ile ifade edilen aklımızı ve kalbimizi kullanarak hayatımızı kuşatan bir takva standardını yakalamalıyız. Aksi takdirde, şeytanı taşlarken şeytanlaşma tehlikesiyle, kurbanı keserken kurban gitme riskiyle karşılaşırız.

Tekrar edelim: Hedef, bizi Allah katında yükseltecek takvâ bilinci ve ona göre şekillenen bir şahsiyet ve hayat biçimidir. Bu da Allah'ı tanımakla, Ona yönelip teslim olarak sorumluluğumuzu yerine getirmekle mümkün olacaktır. Bu ise insan olduğumuzu unutmadan Rabbimizle bağımızı pekiştirmek ve hemcinslerimizin kalplerine yol bulmaktan, yakın olmaktan geçmektedir. İşte bunun için bayramda "Allahü ekber" der, kurban keseriz; "Allahü ekber" nidasıyla Mekke'de şeytan taşlarız.

Vedat S. Ahmed

Sayı 8 (284)
Ağustos 2018
Yıl XXVI

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN MÜSLÜMANLARI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Yayın Kurulu
Vedat S. Ahmed
Cemal Hatip
Doç. İbrahim Yalımov
Dr. İsmail Cambazov
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi" 27
Müslümanlar Dergisi
tel.: 02/981 60 01

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

İÇİNDEKİLER

02 Naxçıvan...
06 Anahtar
08 Hacca Nasıl Gidilir?
10 Yeniden Doğmak Gibi: Hac
12 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Direniş Günü
14 Kutsal Topraklarda Ziyaret Mekânları ve Taşıdıkları Anlamlar
16 Tarihî Lofça'nın Garip Camisi
17 Işık Saçan Işıkköylüler III
18 Haber turu

İmzalı yazılardan, ilân ve reklamlardan reklam sahipleri sorumludur. • Sayın okuyucularımız, dergimizin sayfalarında ayet-i kerime, hadis mealleri ve mübarek isimler bulunduğu için yerlere atılmamasını rica ediyoruz.

NAXÇIVAN

2018-ci il üçün İslam mədəniyyətinin paytaxtı elan olunmuş Azərbaycan şəhəri

Azerbaycan Cumhuriyetinin Bulgaristan Cumhuriyetindeki Sefiri Nargiz Kurbanova ila müsahabe

Dr. Nərgiz Qurbanova 2016-cı il 12 yanvar tarixində Azərbaycan Respublikasının Bolqarıstan Respublikasında fövqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilmişdir. Təyinatdan öncə səfir N.Qurbanova Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf İdarəsinin rəisi vəzifəsində çalışmış və Azərbaycanın iqtisadi gündəliyinin xaricdə təşviqi, regional və qlobal iqtisadi təşkilatlarla tərəfdaşlıq, Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq, eləcə də ikitərəfli iqtisadi əlaqələrin və regional iqtisadi əməkdaşlığın gücləndirilməsi məsələlərinə məsul olmuşdur.

2001-ci ildən etibarən Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi sistemində çalışan N.Qurbanova 2004-2007-ci illərdə Azərbaycan Respublikasının Avstriya Respublikasındakı Səfirliyi və 2010-2013-cü illərdə Azərbaycan Respublikasının ABŞ-dakı Səfirliyinə ezam olunmuşdur.

Səfir N.Qurbanova "Azərbaycan Respublikası diplomatik xidmət orqanlarının 90 illiyi" yubiley medalı ilə təltif edilmişdir. N.Qurbanova Avstriyanın Vyana Universitetindən fəlsəfi elmləri doktoru elmi dərəcəsinə malikdir.

Muhterem Sefir Nargiz Kurbanova, Bulgaristan Türkleri ile Azerbaycan Türkleri arasında çok eskilere uzanan son derece önemli bağlar var. Dinimiz bir, dilimiz bir, kültürümüz bir. O yüzden bu söyleşimizi dergimizin sayfalarında Azeri Türkçesiyle yayınlıyoruz ki, dergimizi okuyanlar dillerimizin yakınlığını, dolayısıyla birbirimize olan yakınlığımızı görmüş olsun. Şimdi Azericeye geçelim:

Məlum olduğu kimi, ötən il Azərbaycanda "İslam Həmrəyliyi ili" (İslâm Dayanışma Yılı) kimi yadda qaldı. Bununla bağı bir çox tədbirlər keçirilmiş, işlər görülmüşdür. Azərbaycan dövlətinin bu istiqamətdə göstərdiyi səylərin nəticəsi necə oldu?

Bildiyiniz kimi, əhalinin əksəriyyəti müsəlman olan Azərbaycanda dini münasibətlər zamanın sınaqlarından layiqincə çıxmış modeldir. Bu da ondan irəli gəlir ki, Azərbaycan xalqı İslamın gözəllyi, saflığını hər zaman qoruyub saxlaya bilmişdir. Odur ki, Azərbaycanda islami dəyərlərə bağlılığın, dinin paklığının qorunmasının ən gözəl nümunəsi mövcuddur. Hüquqi, dünyəvi dövlət olan Azərbaycanda dinin dövlətdən ayrı olmasına baxmayaraq, dövlət-din münasibətləri sağlam təməllər üzərində formalaşaraq dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsinə xidmət edir. Əksər müsəlman cəmiyyətlərindən fərqli olaraq, Azərbaycanda dinimiz xalqımızı birləşdirir, həmrəy edir, dövlətimizin möhkəmlənməsi və yüksəlməsinə xidmət edir. Milli-mənəvi dəyərləri İslam dəyərləri əsasında formalaşmış Azərbaycan xalqı isə özünü İslam dünyasının ayrılmaz parçası olaraq görür. Dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri kimi müsəlman ölkələri arasında həmrəylik və əməkdaşlığın gücləndirilməsinə xüsusi önəm verən Azərbaycan 2017-ci ili "İslam Həmrəyliyi İli" elan etmək, IV İslam Həmrəyliyi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Mekkede

Oyunlarının ev sahibi olmaq və "2017-İslam Həmrəyliyi İli: Dinlər və mədəniyyətlərarası dialoq" mövzusunda konfransı keçirməklə birlik ruhunda İslamın sülh və mədəniyyət dini olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirmişdir.

Qeyd etdiyimiz kimi, ötən il Azərbaycanda "İslam Həmrəyliyi ili" kimi elan olunmuş və dövlətiniz İslam dünyası ilə əməkdaşlıq əlaqələrinə nə dərəcə əhəmiyyət verdiyini nümayiş etdirmişdir. Bilmək istərdik ki, Azərbaycanın ev sahibi olduğu həmin toplantılarda Bolqarıstan müsəlmanları da təmsil olunurmu?

Əlbəttə, Bolqarıstandan olan müsəlman qardaşlarımız da hər zaman diqqətdə olmuş və sevindirici haldır ki, ev sahibi olduğumuz toplantılarda ölkənizi yüksək səviyyədə təmsil etmişlər. Məlum olduğu kimi 21 dekabr 2017-ci il tarixində Bakıda, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirakı ilə "2017 - İslam Həmrəyliyi İli: Dinlər və mədəniyyətlərarası dialoq" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. Həmin konfransa ölkənizi Bolqarıstan Respublikası Müsəlmanlar Diyanəti Baş müftisi Mustafa Hacı və Baş katibi Cəlal Faiq təmsil etmişlər. Xoş haldır ki, Baş müfti əlahəzrətləri ölkəmizdə olan İslam və multikultural dəyərlər, dini icma və konfessiyaların birgə yaşayışı, Azərbaycan xalqının İslama bağlılığı və digər dinlərə tolerantlığı barədə xoş fikirlərini ifadə etmişdir.

2009-cu ildə Bakı şəhərindən sonra artıq Azərbaycandan bir şəhər də İslam mədəniyyəti paytaxtı kimi ev sahibliyi edir. Hansı xüsusiyyətləri Naxçıvan şəhərinin İslam mədəniyyəti paytaxtı olmasına imkan yaratmışdır?

Məlum olduğu kimi, İslam mədəniyyətinin paytaxtı statusunu qazanmaq üçün müəyyən şərtlərə cavab verilməlidir. Bu ada namizəd olan şəhərin region və öz ölkəsi səviyyəsində zəngin tarixi olmalı, elm, incəsənət və ədəbiyyatın inkişafına xüsusi töhfələr (katkılar) verməli, həm İslam, həm də bütövlükdə dünya mədəniyyətində yer sahibi olmalıdır.

Milli dəyərlərin hifz olunması və yaşadılması baxımından Naxçıvan İslam mədəniyyəti ilə paralel intibah dövrünü yaşamışdır. Ərazicə kiçik, mənəviyyatca böyük Naxçıvan tarixən Yaxın Şərqin ən qədim mədəniyyət mərkəzlərindən biri olmuşdur. Burada insanlar çox qədim zamanlardan yaşamışlar. Beş min il bundan əvvəl Naxçıvan şəhər mədəniyyətinin formalaşması Azərbaycanın bu qədim torpağında sivilizasiyanın inkişafının ən mühüm göstəricisi hesab olunur. Naxçıvan, həm də milli dövlətçilik tariximizə mühüm töhfələr vermiş, Azərbaycan türkləri min illər boyu burada ardıcıl həyat sürmüş, böyük dövlətçilik ənənələrinin əsasını qoymuşlar.

İslam dininin qəbulundan sonra Naxçıvan ziyalıları İslam memarlıq ənənələrindən bəhrələnmiş, dəyərli türk-islam mədəniyyəti nümunələri ilə tarix və mədəniyyətimiz daha da zənginləşdirmişdir. 12-ci əsrdə yaşayıb-yaradan memar Əcəmi Əbubəkir oğlu Naxçıvaninin sənəti nəinki Azərbaycan, ümumilikdə Yaxın Şərq və İslam memarlığında yeni bir məktəbin əsasını qoymuşdur.

Lakin bütün tarixi dövrlərdə Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olmuş Naxçıvan qədim yurd yerimiz Zəngəzurun 1920-ci ilin sonunda Ermənistana verilməsindən sonra Azərbaycanın digər torpaqlarından ayrı salınaraq blokadaya alınmışdır. Zəngin mədəni irsə malik Naxçıvanda Sovet dövründə qadağalara (yasaklara) baxmayaraq İslam mədəniyyəti ənənələri uzun illər qorunub saxlanmış və bu gün də həmin (bütün) dəyərlər yaşadılaraq yeni nəsillərə çatdırılır (aktarılıyor).

Naxçıvanda mövcud olan tarixi abidələr sırasında insan cəmiyyətinin yenidən yaranış tarixini təmsil edən Nuh Peyğəmbərin məzarüstü abidəsi, adı müqəddəs "Qurani-Kərim"də çəkilən Əshabi-Kəhf mağarası, əsrarəngiz Duzdağ mağaraları, orta əsrlər Azərbaycan tarixinin əvəzsiz (eşsiz) yadigarı Yusif Küseyiroğlu türbəsi, Naxçıvan xanlarının yaşayış evi – Xan Sarayı, Naxçıvan şəhər Came məscidi və neçə görkəmli abidəni sadalamaq mümkündür. Buna görə də gözəlliyi və ehtişamına görə orta əsr müəllifləri obrazlı şəkildə Naxçıvanı "Nəqşi-Cahan" ("Dünyanın bəzəyi") adlandırmışlar.

2005-ci ildən sonra Azərbaycanın Naxçıvan Muxtar Respublikasında 1200-dən çox dünya, ölkə və

Naxçıvanda Zaviyə mədrəsəsi

yerli əhəmiyyətli tarixi abidə qeydə alınaraq pasportlaşdırılmışdır. Bu abidələrdən 70-ə yaxını tarixiliyi saxlanılmaqla bərpa (tamir) olunmuşdur.

Möminə xatın və Gülüstan türbələrinin, Xanəgah Memarlıq Kompleksinin, Ordubad Qeysəriyyəsinin, Came məscidinin, Şərq hamamının, Zaviyyə-Mədrəsə binasının, Xan sarayının, Qarabağlar Türbə Kompleksinin, Əlincə qalasının, Yengicə hamamının, imamzadələrin və buzxanaların tarixi görkəmi özünə qaytarılmışdır (çevrilmiştir).

Bu xüsusda, iki ziyarətgaha - Xanəgah Abidələr Kompleksi və Əshabi-Kəhf Ziyarətgahı Dini-Mədəni Abidə Kompleksinə diqqətinizi çəkmək istərdim. Onlardan orta əsrlər zamanı Naxçıvan ərazisində fəaliyyət göstərən ən böyük və nüfuzlu xanəgahlardan biri olan Xanəgah Abidələr kompleksi əsaslı şəkildə bərpa olunaraq ziyarətçilərin istifadəsinə verilmişdir. Məlum Kompleksin əsasını təşkil edən türbənin içərisində XIV əsrdən etibarən Azərbaycanda geniş yayılmış hürufilik təliminin banisi, həmçinin (aynı zamanda) İmadəddin Nəsiminin müəllimi olmuş Fəzlullah Nəimi dəfn olunmuşdur. Bu gün də bir çox ölkələrdən ziyarətçilər müqəddəs məkan kimi bu abidəni ziyarət edir, məkanın mənəvi saflıq və rahatlıq verdiyinə inanırlar.

Naxçıvan şəhərinin yaxınlığında yerləşən və Qurani-Kərimdə adı çəkilən Əshabi-Kəhf Ziyarətgahı Dini-Mədəni Abidə Kompleksi isə yüz illər boyunca insanlara mənəvi dəstək olmuş və onların pənah (sığınak) yerinə çevrilmişdir.

Bu gün Naxçıvan Muxtar Respublikasında 209 məscid fəaliyyət göstərir. Bu məscidlərdən 72-si yeni tikilmiş, 95 məscid və 23 pir isə yenidən qurulmuş və ya bərpa olunmuşdur. Hazırda, Naxçıvan şəhərinin cənub tərəfində "Naxçıvanqala" Tarix-Memarlıq Muzey Kompleksinin və Nuh Peyğəmbərin məzarüstü türbəsinin yaxınlığında böyük məscid binası inşa olunmaqdadır. İbadət zalından, 40 metrlik iki minarədən, qadın və kişilər üçün iki mədrəsədən, kitabxanadan ibarət olan 15 günbəzli məsciddə eyni zamanda 2000 nəfər ibadət edə biləcəkdir.

Bolqarıstanda da Azərbaycan tolerant mövqeyi və öz xeyriyyə missiyası ilə tanınır. Bunun ən bariz nümunəsi Veliko Tırnovo şəhərində Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə "Trapezitsa" Memarlıq Muzeyi Qoruğunun bərpasıdır. Lakin bununla belə bir çox beynəlxalq təşkilatların qətnamələrindən də bizə məlumdur ki, Azərbaycan torpaqları işğal faktına məruz qalır. Bu hal həmin ərazilərdəki İslamla bağlı tarixi-dini abidələrin varlığına təsir necə təsir edir?

Azərbaycan dövləti öz daxili siyasətində bütün abidələrin, tarixi irs örnəklərinin qorunması və mühafizəsi istiqamətində ən yüksək səviyyədə tədbirlər həyata keçirir. Təəssüf ki, bu işləri ölkəmizin bütün ərazilərində aparmaq (yapmak) mümkün deyil. Maddi-mədəniyyət abidələrinin zənginliyi ilə seçilən Qarabağ bölgəsinin Ermənistan tərəfindən işğalı nəticəsində orada İslam mədəniyyətinə aid

olan bütün muzeylər, məscidlər, abidələr dağıdılmışdır. Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən təsbit olunmuş siyahıda (listede) Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionu və digər ərazilərində 403 tarixi-dini abidənin olduğu göstərilmişdir. Onlardan 67-i məscid, 144-ü məbəd, 192-i ziyarətgahdır. Ermənilər tərəfindən ən çox dağıntılara və tələfata məruz qalan İslam dini abidələri, yəni məscidlər, türbələr və digər inanc yerləridir. İşğal olunmuş ərazilərdə qalan və İslam dövrünə aid tarixi abidələrin xüsusi amansızlıqla dağıdılmasının səbəblərindən biri də onların üzərində müsəlman epiqrafiyası ilə yazıların olmasıdır. Elə bu səbəbdən də Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonların ərazilərində rəsmi fəaliyyət göstərmiş 67 müsəlman məscidinin (Şuşada 13, Ağdamda 5, Füzulidə 16, Zəngilanda 12, Cəbrayılda 5, Qubadlıda 8, Laçında 8) 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılaraq yararsız hala salınmışdır. Yalnız beynəlxalq təşkilatların təzyiqləri nəticəsində Ağdam Cümə məscidini, Şuşa şəhərindəki Aşağı Gövhərağa, Yuxarı Gövhərağa və Saatlı məscidlərinin divarlarını salamat saxlamaq mümkün olmuşdur. Ermənilər daha bir dözümsüzlük nümayiş etdirərək, Ağdam Cümə məscidinin içərisində ev heyvanları, o cümlədən donuz saxlamaqla azərbaycanlılara qarşı öz nifrətlərini nümayiş etdirmişdir.

Sadalananlarla bağlı Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin hazırladığı "Azərbaycan Respublikasının Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində İslam dininə aid tarixi və mədəni irsin məhv edilməsi" və "Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı davam edən təcavüzü nəticəsində Azərbaycanın tarixi və mədəni irsinin dağıdılması və təhqir olunması" adlı hesabatlar YUNESKO başda olmaqla, BMT, ATƏT, Avropa Şurası, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, İSESKO-ya, digər beynəlxalq təşkilatlara təqdim olunmuşdur.

Bu mədəniyyət nümunələri təkcə Azərbaycan xalqına deyil, bütövlükdə bəşəriyyətə aiddir. Bu baxımdan xalqımızın çoxəsrlik tarixi keçmişindən yadigar qalmış tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi həm də beynəlxalq əhəmiyyət kəsb edən məsələdir. Bu, təkcə Azərbaycana yaxud İslam mədəniyyətinə qarşı deyil, bəşər mədəniyyətinə qarşı təcavüzdür.

Müsahibəmizin sonunda Naxçıvan şəhərinin 2018-ci il üçün İslam mədəniyyətinin paytaxtı seçilməsinin əhəmiyyətinə dair hansı məqamları qeyd etmək istərdiniz?

Sonda vurğulamaq istərdim ki, öz qədimliyi və müasirliyi ilə İslam mədəniyyəti paytaxtları üçün tələb olunan qayda və prinsiplərə cavab verən, dini, milli və etnik tolerantlıq ənənələri ilə seçilən Naxçıvan regionunun misalında Azərbaycanda İslam dininə yeni bir baxış – elmi və mədəni yanaşma formalaşmışdır. Bu yanaşmanın əsas xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, Azərbaycan xalqı bütün İslam aləmində dünyəvi dövlətçiliyin nadir modellərindən, həm də ən yüksək tolerant dəyərlərinin daşıyıcılarından birinə çevrilmişdir. Azərbaycanda tarixin heç bir dövründə dinlərarası qarşıdurma baş verməmişdir. Hazırda, Azərbaycanda bütün digər dinlərin təmsilçiləri kilsələrə, sinaqoqlara gedərək öz dini ayinlərini sərbəst icra edirlər. Bakıda həm pravoslav, həm də katolik kilsələri fəaliyyət göstərir. Mövcud milli-mədəni rəngarənglik xalqların qarşılıqlı mənəvi zənginləşməsinə imkan yaratmaqla yanaşı, ölkəni beynəlxalq miqyasda çoxmillətli və çoxkonfessiyalı diyar kimi tanıtmışdır. Azərbaycan cəmiyyətində bərqərar olmuş yüksək tolerantlıq mühitinin gücləndirilməsi müstəqil dövlətçiliyin inkişafı baxımından xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Bütün bu xüsusları nəzərə alınaraq Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyev bu yaxınlarda ölkədə mövcud dini konfessiyaların dəstəklənməsini və onların maddi durumunun daha da yaxşılaşdırılmasını təmin etmək məqsədi ilə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinə 1,0 (bir) milyon manat, Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Azərbaycan Yeparxiyası dini qurumuna 250,0 (iki yüz əlli) min manat, Bakı şəhəri Dağ yəhudiləri dini icmasına 250,0 (iki yüz əlli) min manat, Avropa yəhudilərinin Bakı dini icmasına 100,0 (yüz) min manat, Azərbaycan Respublikasında Katolik kilsəsinin Apostol Prefekturası dini qurumuna 100,0 (yüz) min manat və Azərbaycan Respublikasının Alban-Udi Xristian dini icmasına 100,0 (yüz) min manat məbləğində, ümumilikdə isə təxminən 1 milyon avro məbləğində maddi yardımın ayrılması barədə qərar qəbul etmişdir. Məhz bundan irəli gələrək son illər ölkəmizdə dini mənsubiyyətimizlə yanaşı, sivilizasiyalararası dialoq və tolerantlıq mövzusunda çoxsaylı beynəlxalq tədbirlər uğurla keçirilmişdir. Naxçıvan timsalı İslam mədəniyyətinə həsr olunan tədbirlər isə indiki nəslin yaxşı gələcəyi naminə dözümlü dinimizin daimi ideallarına söykənməklə mədəniyyətlərarararası dialoqa daha bir töhfə verməyə imkan yaradır.

ANAHTAR

ÖZLEM TEFİKOVA GAZETECİ

> “
> Deme şu niçin şöyle
> Yerincedir ol öyle
> Bak sonuna sabreyle
> Mevlâ görelim neyler
> Neylerse güzel eyler
>
> Erzurumlu İbrahim Hakkı’nın “Tefvizname” şiirinden

“Çilingir çağır, onda her kapıyı açan anahtar vardır.” dedi arkadaşım kendisine evde tek başıma kilitli kaldığımı söylediğimde. O gün fark ettim bir kelimeyi biliyor ya da bilmiyor olmamızın bizim hayatımızda nasıl etkiler yapabileceğini.

Kapıyı açmaya çalışırken elimde kırılan anahtar o gün bana çilingir kelimesini öğretmişti. Güzel kelimedir çilingir. Gagavuzya’da değerli olana *“pahalı”* derler, ben de “pahalı kelimeler defterime” yazdım çilingiri.

Çünkü hayatta her birimiz bazen çilingir, bazen anahtar, bazen de kapı veya duvar olduğumuz anlarda buluruz kendimizi. Bugünkü hikayemizde de bir anahtardan bahsedeceğim sizlere. Sadece kapı açıp kapatmaya değil, insan ilişkilerine de dokunan, kalpleri açıp değiştiren bir anahtarın hikâyesini okuyacaksınız...

***

Zâhir ile Mâhir beraber çalışıyorlardı. Her ikisi de işlerini ve ustasını çok seviyordu. Zâhir açıksözlü, dürüst, çalışkan ve dakikti.

Mâhir de iyi kalpli, yetenekli, fakat bir türlü aşamadığı bir problemi vardı – her sabah dükkâna geç kalıyordu.

Zâhir her sabah dükkânı açar, çayı demler ve erkenden işe koyulurdu. Bir gün Şâkir Usta Zâhir'e:

- Mâhir işe gecikiyor mu? diye sordu.

Zâhir, Mâhir'i zor durumda bırakmak, ona zarar vermek istemiyordu. Ama yalan söylemek de istemiyordu. Hiçbir şey söylemedi o yüzden.

Şâkir Usta olanı anlamıştı.

- Anahtarı ver! dedi Zâhir'e.

Ve Zâhir'den aldığı anahtarı Mâhir'e verdi:

- Al bakalım, artık dükkânı açma işi her sabah senin görevin... dedi.

Zâhir buna incindi bu sefer. Neden ki, ben hep vaktinde açıyorken dükkânı, şimdi her sabah geciken Mâhir mi yapacak bu işi? diye geçirdi aklından.

Şâkir usta bilge bir adamdı. Mâhir'in bu işte zorlanacağını tabiî ki biliyordu, Zâhir'in incineceğini de. Fakat doğru olanı yapmak için hiç tereddüt etmeyenlerdendi o.

Anahtar sadece kapıyı değil, kalpleri de açıp değiştirecekti. Böylece Mâhir sabah geç kalma hastalığından kurtulacak, Zâhir de kardeşine yardım etmenin susmak değil, onu eyleme geçirmek ile olacağını anlayacaktı elbet.

Şâkir Usta bunları çok iyi biliyordu. O yüzden her vakit olduğu gibi "Olanda hayır vardır..." diyerek zamana bıraktı herşeyi.

SANA SIĞINIYORUM ALLAH'IM!

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ البُخْلِ،
وَأَعوذُ بِكَ مِنَ الجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ العُمُرِ،
وَأَعوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ القَبْرِ

"Allâhümme innî eûzü bike mine'l-buhli, ve eûzü bike mine'l-cübni, ve eûzü bike en üradde ilâ erzeli'l-umuri, ve eûzü bike min fitneti'd-dünyâ, ve eûzü bike min azâbi'l-kabri."

"Allah'ım! Cimrilikten sana sığınırım! Korkaklıktan da sana sığınırım! Ömrün en düşük çağının zorluklarından da sana sığınırım! Dünya fitnelerinden ve kabir azabından da sana sığınırım."

Başta Buhâri'nin "Sahih"inde olmak üzere farklı hadis kaynaklarında nakledilen bu dua bizlere çok şeyler söylüyor. Aslında Peygamber Efendimizin dilinden dökülen bu yakarış, bir anlamda Kur'ân-ı Kerim'in son iki suresi olan Muvvizeteyn, yani Felâk ve Nâs'ın devamı mahiyetindedir. Peygamber Efendimizin insan için tehlikeli olduğundan dolayı kendilerinden Allah'a sığındığı farklı şeyler var. İşte bu duadaki zikredilen ve Peygamberimizin sığındığı tehlikeler:

Cimrilik: Allah'ın emaneti olan nimetleri, malları kıskanmaya, pintilik etmeye buhl/cimrilik denir. Yani nimetleri paylaşmaktan kaçınmak, boynunun borcu olan zekâtı vermemek, sadaka ve infaktan uzak durmak. Bu, insanın şefkat, merhamet, insanlık duygularını yok eder, toplumdan tecrit eder ve yalnızlaştırır. Müslüman cömert insandır. Cimrilikten uzak durur, mal bağımlısı olmamak için Allah'a sığınır.

Korkaklık: Müslüman cesur insandır, çünkü hakka inanır, hakkı savunur. Korkaklık, zayıflık alâmetidir. Allah'a iman noktasında pürüz olduğunu gösterir. Korkak insan pısırıktır. Atması gereken adımları atmaz, hakkı savunmaz, mazlumun yanında olmaz. Yalan, yağcılık, ikiyüzlülük yapar. Allah korusun!

İhtiyarlık düşkünlüğü: İnsan hayatı mevsim mevsimdir. Her dönemin kendine göre güzellikleri ve sıkıntıları var. Can tatlıdır. İnsan ileri yaşlara kadar yaşamayı arzu eder. Ancak ihtiyarlıkta fizikî bünye zayıflar, insan kendi ihtiyaçlarını görmekte zorluk çeker, abdestini tutamaz. Aklî gücü azalır, unutkanlık hâsıl olur, ileri geri konuşmaya başlar, namazın erkânını karıştırır, hem kendisine hem de çevresine sıkıntı vermeye başlar. Çocuklaşır... Çocukluk masumiyettir, ama ileri yaşta çocuklaşmak normal bir şey olarak görülmez. İhtiyarlığın sıkıntıları çoktur. O yüzden Peygamber Efendimiz, bâr/yük olmak yerine yâr/dost yanında olmayı tercih etmiştir.

Dünya fitnesi: Dünya içindekilerle caziptir. Hiç kimse kolay kolay dünyayı terk etmek istemez. O kadar cazip, fettân ve göz alıcıdır ki, ebedî yurdumuz ahireti unutturur. İnsan dünya peşinde koşarsa, onu hiçbir zaman elde edemez. O yüzden bırakmalıyız dünya peşinde koşmayı, işte o zaman görürsünüz onun bizim peşimizde nasıl koştuğunu.

Kabir azabı: Dünya imtihan yeridir, sınavdır. Sınavın ilk sonuçlarını kabirde görürüz. Kabir hayatı haktır. Münker ve Nekir haktır. Gelip sorarlar ne yaptığımızı... Eğer dünya peşinde koşup arzu ve şehvetlerimizin kulu kölesi olduysak vay hâlimize! "Vay ki ne vay" hâllerine düşmemek için çokça dua edelim, gönülden pası silip Rabbimize yönelelim!

HACCA NASIL GİDİLİR?

SEVİNÇ EMİN İLÂHİYATÇI-EĞİTİMCİ

Hacca gidememe sebebi olarak parasının olmadığını öne sürenlere sıkça rastlanır. Evet, hac hem bedenî hem de mâlî bir ibadettir, lâkin Allah nasibimizi amelimize bağlı kılmıştır. Hac bir hak ediştir. Rabbim dilerse, o parayla bizi ânîden rızıklandırır, ama O bizim gayretimizi görmek ister. Çabamızdaki samimiyetimizi ölçer.

Bir köyün imamı yağmur duası yapılacağını ilân ediyor. Anlaştıkları saatte, anlaştıkları yere gidiyor. Herkesi süzdükten sonra diyor ki: "Siz gerçekten yağmur duasına mi geldiniz?" "Evet!" cevabı yükseliyor. "Şemsiyeleriniz nerede?" suali ile imam efendi yakinen inanabilmenin nasıl olması gerektiğini onlara bir kez daha öğretiyor.

Eğer insan Rabbini hakkıyla tanıyabilirse, "Hacca gitmek istiyorum ama..." cümlelerinin gerçekliği ne kadar olur?! "Ah hacca bir gidebilsem!" der, hacıları uğurlarken içimizi çekeriz. Sorun o işte... Biz yıllarca sadece istedik! Bunun uğruna ne yaptık? Rabbim işte buna bakar.

Hac Allah'ın bizi davet etmesidir. ***"Ve insanların arasında haccı ilân et ki, yaya olarak ve develer üzerinde uzak dağ yollarının hepsinden sana gelsinler."*** (el-Hac, 22/27). Bu çağrıya cevap vermek için ciddiyetle niyetini ortaya koyan, hacı olmayı hak edecektir. "Gidemiyorum, çünkü beni Allah davet etmedi" diyerek kendimizi teselli̇ etmek yerine, itiraf edelim ki, davete icabet etmek için gayretimizi ortaya koymadık.

Yollarına Düştüm

Yollarına düştüm, ey kutlu Nebi
Çekilmez oldu Medine hasretim
Sana layık olmasam da Efendim
Ravzaya yüz sürüp ölmek isterim

Sensin benim nur yüzlü Peygamberim
Peşinden yürüdüğüm Muallimim
Sensin kalbimi ısıtan Güneşim
Gönlümün tek sultanı Muhammed'im

Sensiz bu dünyada yaşamak haram
Ümmetin perişan, ümmetin mazlum
Din kardeşlerim birbirine düşman
Sensiz güller açmaz oldu Rasûlüm!

2 Mayıs 2015, Kırcaali,
Resmiye MÜMÜN

Bir adım attığımızda, Allah'ın on adım atacağı yasası ezelden ebede geçerliliğini koruyacaktır. Mesele, biz bu yasadan ne kadar yararlanabiliyoruz.

Dışarıda içtiğimiz kahvemizden ne kadar vazgeçebildik? Enerji olsun diye tükettiğimiz çikolatadan, dondurmadan? Ya yılda bir kere kendimize reva gördüğümüz deniz kenarındaki tatilden? Pazarda veya vitrinde hoşumuza giden elbiseyi almayıp, harcamadığımız parayı hac kumbaramıza koyabildik mi? Allah ortaya ne koyduğumuza bakmaz, neye rağmen ne yaptığımıza bakar. Kumbaramızda biriktirmiş olduğumuz yüz levaya bakmaz, biz bunu biriktirmek adına nelerden vazgeçebildik, Rabbim bununla ilgilenir. Az paraya bereketi katacak olan bizatihi O'dur.

Kâbe'nin sahibi ile randevumuzun saati her ân ilân edilecekmiş gibi hazırlığımızı yaptık mı? Kaza oruçlarımızı, namazlarımızı eda edip vermemiş olduğumuz zekâtımızı ulaştırabildik mi? Herkes ile helâlleşebildik mi? Fakirleri, yetimleri, hastaları, öğrencileri gözetebildik mi? Allah'ın yap dediklerine azmedip yapma dedikleri konusunda sakınabilmeyi kendimize düstur edinebildik mi?

Rabbimiz, hazırlığımızın ciddiyetine şahit kılmak ister. Meleklerin yanında bizimle iftihar etmek ister. Gözle görülen ve görülmeyen nice engeller aşmaya gayret ettiğimize not verir. Aşamadıklarımızı saymaz, ortaya nasıl bir mücadele koyduğumuzu değerlendirir. Öyle olmamış olsaydı, hac sırf zenginlerin yapabildiği bir ibadet olacaktı. Oysa yıllarca şahit oldum, imkânı son derece kıt olan binlerce, milyonlarca Müslümanın aşkla yerine getirdiği bir farzdır hac.

Evet, hacca gitmek için insanın elinde belirli bir meblağ olması lâzım. Lâkin gölü dolduran yağmurun asıl sahibi Allah olduğuna hücrelerimize kadar iman ettiysek, anlarız ki, hacca bizi götüren para değil, hak edişimizdir.

Vazgeçemediklerimizin listesini gözden tekrar geçirip güncellemenin artık zamanı gelmedi mi?

HAC KURBANLARI

HALİL HOCOV İRŞAD DAİRESİ BAŞKANI

Kurban, en kadim ibadetlerden biridir. Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de Hazreti Adem'in iki oğlunun kurbanlarından birinin kurbanının kabul edilip diğerinin ise kabul edilmeyişinden bahsetmiştir. Müslümanlar, Allah'ı tazim ve şükretmek için Kurban Bayramı günlerinde belirli hayvanları kurban eder. Kurbanlık hayvana sahip olan ya da satın alma imkânına sahip olacak derecede hâli vakti yerinde olan her Müslümanın bayramda kurban kesmesi vacitpir. Kurban kesmek aile reisinin sorumluluğudur, ama aile fertlerinden herhangi birinin ayrı bir bütçesi varsa, o da kesebilir.

Hacca giden Müslümanlar da kurban keser, ancak hac esnasında farklı türden kurbanlar (hedy) kesilir. Hac kurbanı sebepleri şunlardır:

1. Hac ile umreyi beraber yapmak. Hac ile umreyi bir arada yaparak temettu veya kıran haccı yapan hacılar kurban kesmekle mükelleftir. Bu tür kurbanlar, harem (Mekke ve civarı) sınırlarında kesilmelidir ve orasının fakirlerinin hakkıdır. Bu durumda kurban kesme imkânı olmayan kişi, üçü hac esnasında yedisi de sonrasında olmak üzere toplam on gün oruç tutar.

2. İhram yasaklarını (mahzûrâtü'l-ihrâm) ihlâl etmek. Müslüman ihramda olduğu sürece bazı davranış kurallarına uymaktadır ki, bunlara "mahzûrâtü'l-ihrâm" denir. Hac esnasında yürürlükte olan bazı yasakları çiğnemek Mekke ve yakınlarında kurban kesmeyi; bazıları ise sadece oruç ve sadakayı gerektirir. İhramlı iken nikâhlanmak veya avlanmak kurbanı gerekli kılar; Arafat, Müzdelife ve Mina'ya gidip orada kalmazdan önce ihramda iken eşiyle cinsel ilişkide bulunmak ise deve kurban etmeyi ve ertesi yıl yeniden haccetmeyi gerektirir.

3. Hac esnasında vacipleri terk etmek. Haccın vaciplerinden bazıları terk edildiğinde daha sonra yerine getirilebilmektedir, ancak bazıları için bu mümkün değildir. Mikat denilen belirli sınırlarda ihrama girmek vaciptir. Bunu yap(a)mayan kişi geri dönüp mikatta ihrama girebilir, fakat dönmez de olduğu yerde ihrama girerse, o zaman kurban kesmesi gerekir. Akşama kadar Arafat'ta durmaz, tıraş olmaz veya cemeratta şeytan taşlamazsa, durum aynıdır – kurban kesmelidir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: ***"Haccı ve umreyi Allah için eksiksiz yerine getirin; engellenirseniz kolayınıza gelen bir kurban gönderin. Kurban, mahalline ulaşıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. Fakat içinizden biri hasta ise veya başından bir rahatsızlığı varsa tıraşını olup oruç veya sadaka yahut kurban olarak bir fidye ödesin. Güvenlikte olduğunuzda hacdan önce umre yapan kişi, gücünün elverdiği türden bir kurban kessin. Bulamayan ise hac sırasında üç gün, döndükten sonra da yedi gün yani tam on gün oruç tutsun. Bu, ailesi Mescid-i Haram civarında oturmayanlar içindir."*** (el-Bakara, 2/196)

قال صلى الله عليه وسلم

مَن حجَّ هذا البيتَ

فلم يَرفُثْ، ولم يَفسُقْ

رجَع كيومَ ولدَتْه أمُّه

رواه البخاري

Ebû Hureyre (r.a.)'tan rivayet edildiğine göre, Hazreti Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her kim kötü söz söylemeden ve büyük günah işlemeden bu evi (Kâbe'yi) haccederse, anasının onu doğurduğu günkü gibi (günahsız) hâline dönmüş olur." (Buhârî)

DOÇ. DR. MUSTAFA CANLI
YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ

YENİDEN DOĞMAK GİBİ: HAC

Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır: "*Yoluna güç yetirenlerin Beyt'i haccetmeleri, insanlar üzerinde Allah'ın bir hakkıdır.*" (Âl-i İmrân, 3/97)

Abdullah b. Ömer (r.a.)'tan rivâyet edildiğine göre, Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: *"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı vermek, Kâbe'yi haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak."* (Müslim)

Bu anlamda **hac farzdır**. Beytullâh'ı ziyâret etmek gücü yeten, yol bulabilen her Müslüman üzerine önemli bir vecîbedir. Cenâb-ı Hak, Hazreti İbrahim'e emretti; *"İnsanları hacca çağır; yürüyerek veya uzak yollardan gelen yorgun develer üzerinde, her derin vadiyi aşarak sana gelsinler."* (el-Hac, 22/27)

İşte hac çağlar öncesinden yapılan **bu çağrıya cevap vermektir**, tıpkı Rasûl-i Ekrem'in **"Lebbeyk, Allahümme lebbeyk"** diyerek büyük bir teslimiyetle bu davete icâbet ettiği gibi: *"Buyur Allah'ım, buyur! Emrindeyim buyur! Buyur Allah'ım! Senin hiçbir ortağın yoktur. Buyur Allah'ım! Emrine âmâdeyim! Şüphesiz hamd sana mahsustur. Nimet de senindir, mülk de senin. Senin hiçbir ortağın yoktur."* (Buhârî)

Onun için bu daveti geciktirmek olmaz. Bir şekilde gitmeye güç yetirince bu davete icâbet etmeli. Nitekim Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmaktadır: *"Haccetmek isteyen kimse acele etsin! Olur ki hastalanır veya binek hayvanı kaybolur ya da (hacca gitmesini engelleyen) bir ihtiyaç ortaya çıkar."* (İbn Mâce)

Hac mîkâttır. Mîkât, bu mübarek seferin, hacca niyet etmenin başlangıç noktasıdır. Bu bakımdan hacı adayı bu başlangıç noktasındaki niyetine, aşkına ve muhabbetine dikkat etmeli. Zira Hazreti Mûsa'nın Tûr Dağında Rabbi ile buluştuğu gibi Onunla buluşma ve kavuşma ânı artık çok yakındır. Bu niyetlerle hacı adayı mîkâtta ihrama girer.

Hac ihrâmdır. İhrâm, hac süresince her türlü kötü söz ve davranışlardan, hatta bazı helâllerden bile kendini tutmaktır. Kefen misâli bembeyaz ihrâm elbisesine bürünen mümin, hac vesilesiyle bir nevi ölümün provasını yapar.

Hac ölümü anlamaktır. Mahşeri andıran kalabalığı ile kefene benzeyen ihrâmıyla **hac, yeniden dirilişi anlamaktır**. Hacı namzedi, hacca niyet edip telbiye getirerek dünyadan bir emâre taşımayan "îzâr" ve "ridâ" denilen iki parça dikişsiz kumaşla ihrama girer.

Hac telbiyedir. "Lebbeyk, Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'n-nimete leke ve'l-mülk. Lâ şerîke lek."

Hacı namzedi telbiyeyi getirince sanki bütün mevcûdât bu yakarışta ona eşlik eder. Nitekim bir hadis-i şerifte şöyle buyurulur: *"Bir Müslüman telbiye getirdiğinde sağında ve solunda (eliyle işaret ederek) şuradan şuraya kadar yeryüzündeki taş, ağaç, toprak ne varsa hepsi onunla birlikte telbiye getirir."* (Tirmizî)

Hac Kâbe'dir. Zikirlerle, dualarla canım Kâbe'ye gelinir. Hacca giden bir mümin, yeryüzünün ilk mabedi olan Beytullah'ı ziyâret eder. O Beytullah ki, Hazreti Âdem'den kıyâmete kadar gelmiş geçmiş ve gelecek olan müminlerin en önemli feyiz kaynaklarından biridir. Peygamber Efendimizin; *"Sen ne güzelsin ve kokun da ne güzel! Sen yücesin ve saygınlığın da ne yüce!"* (İbn Mâce) buyurduğu Kâbe'dir. Ve **"Bismillâhi, Allahü Ekber!"** denilerek tavâfa başlanır.

İşte hac tavâftır. Yâni Kâbe'nin etrafında yedi kez dönmektir. Sevgili Peygamberimiz, tavâfın namaz gibi olduğunu ifade ederek şöyle buyurmuştur: *"Kâbe'yi tavâf etmek, namaz gibidir. Ancak tavâfta konuşabilirsiniz. Kim tavâf esnasında konuşursa, sadece hayırlı şeyler konuşsun."* (Tirmizî) Tavâfa Hacerü'l-esved'den başlanır.

Hac Hacerü'l-esveddir. Fahr-i Kâinât Efendimiz, eğer müsait olursa, Hacerü'l-esved'i öper, değilse, elindeki âsâ ile uzaktan selâmlayarak tavâfa başlar ve tamamladıktan sonra İbrahim makâmında iki rekât namaz kılardı.

Hac Makâm-ı İbrâhim'dir. Yüce Rabbimiz; ***"Siz de İbrâhim'in makâmından kendinize bir namaz yeri edinin!"*** (el-Bakara, 2/125) buyurmuştur. Bu mekânın Hazreti İbrahim'in, oğlu Hazreti İsmail ile birlikte Kâbe'yi inşa ederken iskele olarak kullandığı veya insanları hacca davet etmek için üzerine çıktığı taş olduğu ifade edilir. Hacı adayı, namazını bitirdikten sonra zemzemden kana kana içerek Safâ tepesine doğru gider.

Hac sa'ydir. Safâ tepesinden başlayıp Merve tepesine doğru üç defa gidiş geliş yaptıktan sonra Merve'de tamamlamaktır. Sa'y bitince tıraş olunur. Hazreti Peygamber; *"Allah'ım! Başlarını tıraş ettirenlere merhamet et!...Saçlarını kısaltanlara da."* (Buhârî) buyurmuştur.

Ve o gün gelmiştir artık. Arefe günü Arafat'a çıkılır...

Hac Arafat'tır, Arafat'ta **vakfeye durmaktır**. Sevgili Peygamberimiz öyle buyurmuşlardır. Dünyanın farklı yerlerinden gelen Müslümanlar, aynı yerde ve aynı zaman diliminde Arafat'ta tek yürek olurlar. Dualar, niyazlar, gözyaşları ve yakarışlar, bu mukaddes mekândan hep birlikte semaya yükselir.

Bu bağlamda **hac; kolektif şuurdur, ümmet anlayışına sahip olmaktır**. Dünyanın dört bir tarafından sarı, beyaz, siyah benizli müminler ümmet anlayışıyla orada birbirleriyle kucaklaşır.

Hac kardeşliktir. Hac, birbirimizle kardeş olmanın hazzını duyabileceğimiz yerin adresidir. Hacda kurulan dostlukların ayrı bir yeri, tadı ve adı vardır. Beraber hac yapan müminlere refik denir.

Hac Müzdelife'dir, **Mina'dır, şeytan taşlamadır. Hac şeytanla mücadeledir, kurbandır, Allah'a yakınlaşmaktır, fedakârlıktır, sadâkattir.**

Hac, Rabbe misafir olmaktır. Nitekim bir hadis-i şerifte; *"Hacca gidenler ile umreye gidenler, Allah'ın elçileridir."* (İbn Mâce) buyurulmaktadır.

Hac Rasûlüllah'a misafir olmaktır. Önce Allah'ın misafiri olan müminler, sonra Allah'ın sevgili habîbi Hazreti Muhammed Mustafa (s.a.s.)'e misafir olur.

İşte bütün bu duygu ve düşüncelerle yapılması gerekenler hakkıyla yerine getirildiğinde **hac, yeniden doğmaktır**. Bir başka deyişle yeniden diriliş gibidir ki, bunun adı **hacc-ı mebrûr,** yapan da **hacı**dır.

Hacı, hacılık tâcını eline alarak sanki anasından yeniden doğmuş gibi evine döner...

Cenâb-ı Hak, hepimize böyle bir hac yapmayı nasip ve müyesser eylesin!

Cenâb-ı Hak, cümlemize hacı olmayı ve hacılık tâcını giymeyi nasip eylesin!

Cenâb-ı Hak, bizleri hacca gidip günahlarından arınanlardan, anasından yeniden doğmuş gibi olanlardan eylesin!

Âmin...

MUSAB SABRİ ŞUMNU "NÜVVAB" ÖĞRENCİSİ

15 TEMMUZ Demokrasi ve Milli Direniş Günü

15 Temmuz 2016'da Türkiye'de FETÖ mensupları tarafından darbe girişimi yapıldı. FETÖ'nün devlet içine yerleştirdiği askerler bu darbe girişimini planlayarak ülkeyi ele geçirmeyi hedefledi. Ancak kahraman halkın direnişi, vatan ve milletine sadık asker ve polislerin desteğiyle bu engellendi.

O karanlık gecede Türk milleti 249 şehit verdi ve nice kanlar akıtıldı. Ama buna rağmen Türk milleti yıkılmadı, aksine Türk milleti daha kahraman, vatandaşlar devletine daha sadık ve bağlı oldu. Bugün daha güçlü bir Türkiye var, bundan gayrı da öyle olacak. O akşam Türk milleti yıkılmadı, çünkü biz Türklerin öyle kutsal bir dini var ki, onun sayesinde yıkılmak mümkün değil. Bizi dimdik ayakta tutan temel güç dinimiz İslâm. Ona dayanarak o karanlık gecede Türk halkı dünya Müslümanlarının gözbebeği olan Türkiyemizi kahrmanca savundu.

Üzerinden iki yıl geçen 15 Temmuzun o kapkara gecesinde Türk milleti bir tarih, bir destan yazdı. O unutulmaz gecede şehitlerin canıyla, gazilerin kanıyla aziz Türk milleti demokrasinin ne olduğunu ortaya koydu. Çok şükür Allah'ıma, galibiyet inananların oldu. Şüphesiz o gecenin en büyük rolünü oynayan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan idi. Bütün kahrman milletini bir kutlu yol için sokaklara davet etti. Komutanın emrine uyan Türk milleti de ne dakar büyük ve şanlı millet olduğunu ispatladı. Dünyaya damga vurdu. Deliorman pehlivanları gibi dünyaya ispatladı Türk'ün gücünü.

Başkomutan Erdoğan'ın deyimiyle kefenle yola çıkıldı, kefenle de yola devam... Çok şükür! Elbette kanlı olayların yaşandığı ve şanlı bir zaferle sonuçlanan o büyük gecenin unutulmaz kahramanları da var. Onların her birinden bahsetmemek mümkün değil. Ömer Halisdemir, Abdullah Tayyip, Batuhan Ergin gibi nice kahraman şehitlerimiz var. "Şehitler ölmez, vatan bölünmez!"

Saydığımız kahramanlar gözlerini kırpmadan, şehadete yürüdü ve şehitlik mertebesine ulaştı. Allah onlardan razı olsun! O simsiyah gecede vatanımızı yedirmeyiz diye koşan ve gazi unvanına kavuşan bu kahramanları unutmayalım. Böyle vatanseverler olduğu sürece değil Türkiye'nin alınması, bir karış ayyıldızlı toprak bile verilmez, Allah'ın izniyle.

O akşamı unutmadık, unutmayacağız da. O gece yaşananları sadece Türkiye yaşamadı. Yaşananlar Türkiye sınırlarını aştı. O kapkara gecede bizler Bulgaristan Türkü olarak oradaydık, gönüllerimizle meydanlardaydık. Çünkü bizim gönlümüzde güçlü Türkiye var. Bizim soyumuz, dinimiz, irfanımız, inancımız, secdemiz, kardeşliğimiz bir. O zor günlerde "gevşemeyin, üzülmeyin, inanıyorsanız üstünsünüz" ayetiyle kardeşlerimizle beraber olup destan yazdık. Ve Türk milleti kazandı, İslâm ümmeti kazandı, istikbalimiz ve demokrasi kazandı!

O karanlık gecenin sabahı binlerce hatta onbinlerce minarelerden salâlar okunmaya başladı. Nice salâlar yankılandı Bulgaristan'da, Balkanlar'da ve diğer ülkelerde. Bulgaristan'daki Türkler de aynı acıyı yaşadı ve paylaştı.

İstanbul'da karanlık gecenin ardından günler geçip giderken bir anıt yapıldı 15 Temmuz şehitleri için. Unutulmasın diye... Aydın sabahlarda nice mısralar, kıtalar yazıldı bu 15 Temmuz destanını anlatan. Ve 15 Temmuz millî birlik günü oldu. "Bu sesler demokrasinin ayak sesleri" adlı şiirin şu mısraları çınlıyor kulaklarımda:

"Kahraman Türk milleti duyurdu sesi,
Savulun geliyor yaşlısı genci
Türküm tanımam tankı, panzeri,
Umudum sendedir, haydi ileri..."

Türk milleti kazandı. Ama FETÖ gibi dini kullanan örgütler kaybetti. Onların zararı çok, büyük yaralar açtılar. Ama bütün dinya öğrendi ne olduklarını. Biz de bir kere daha şunu anladık: Dinimizi doğru bir şekilde öğrenmek zorundayız!

Kelâmımı şu sözlerle bitiriyorum: "Biz korkak değiliz ki saklanalım, biz çakal değiliz ki kaçalım, biz kahpe değiliz ki sırtından vuralım... Biz Türküz kardeşim!" dedi Türk milleti. Böylece 15 Temmuz Millî Türk Günü olarak nitelendi. Bu gün, şehitlerin, gazilerin günüdür. Bu gün, vatanını, milletini sevenlerin günüdür! Bu gün, Balkanlar'daki Türklerin günüdür. 15 Temmuz, İslâm ümmetinin ve insanlığın günüdür!

15 TEMMUZ
Milli İradenin Zaferi

TÜLİN VELİ MESTANLI İHL ÖĞRENCİSİ

15 Temmuz 2016 bir dönüm noktasıdır. Bir yandan üzücü, bir yandan gururlandırıcı bir tarih. Bu tarihte insanların direnci gizlidir. FETÖ mensupları, bazı generaller ve askerî personelin içinde olduğu darbe girişimiyle karşı karşıya gelen bir diriliş sözkonusu. Galiba bir şey unutmuşlar ve bu imkânsız darbeye kalkışmışlardı. İnsanların vatan sevgisiyle vatan için kendi canını, çocuklarını, malını herşeyini feda edeceklerini unutmuşlardı. Ne sanıyorlardı, Türk insanı bu ulkeyi onların ellerine mi teslim edecekti?

Tarihe bir baksınlar, bu ülke kolay mı kuruldu. Bütün savaşlar ne içindi?

Boşuna mı büyük dedelerimiz savaştılar bu ülke ve al bayrak için?

Boşuna mı çekiniyorlar bütün ülkeler Türk milletinden?

Boşuna mı Çanakkale savaşında askerlerimiz aç kaldı günlerce? Hayır, sadece vatan var olsun diye.

Askerler silâhlarıyla darbeye girişirken vatandaşın silâhı yoktu. Korkusuzca sokağa çıkan halkın cesareti, imanı ve görünmeyen en büyük silâhı duası vardı. Allah yardım ettiği sürece hiç kimse, hiç bir kuvvet bu vatanı bölemez. O gecede ilk defa sokaklar aynı renge bürünmüştü – kırmızı beyaz. O gecede sokağa dökülen genç, yaşlı, kız, erkek, tek yürek olarak Türk milleti milyonların imzasıyla bir destan yazdı ve adını koydu: 15 TEMMUZ. İman gücünü, Türk milleti olmanın verdiği inanç ve devlet büyüklerinin verdiği güvenle sokakları darbecilere dar ederek tek yürek ve tek millet olma gücünü bütün dünya gördü.

O gecede şehit düşen, gazi olan kahramanlar vardı: 249 şehit ve 2301 yaralı. Onlardan biri ise genç bir anneydi: Özel Harekât Komiseri Demet Sezen 31 yaşında, bir çocuk annesi idi. Polisti ve şehit oldu. Bebeğini son kez uyutup beşiğine koyup sokağa atlamıştı. Tek isteği, şehit olmaktı, nasip oldu. Onun gibi yüzlerce insan sokaklarda son nefeslerini verdi. Şehitler ölmez, vatan bölünmez!

Halk neden direndi? Çünkü darbeciler herkesin en temel haklarını gasp etmeye kalkmıştı: Özgürlük, İrade, Seçme Hakkı ve Can Güvenliği.

O Temmuz gecesi Türkiye için en uzun gece oldu. Tank, normalde ölümcül bir silah sistemiydi, fakat hiçbir tank, halkın cesaretiyle baş edemedi. Herşeye rağmen bu vatanı ele geçiremediler. Cesaretli ve kalpleri iman dolu insanlar oldukça vatan bölünemezdi, neticede de galip gelen halkın gücü oldu. Kaba kuvvetin, millet iradesini teslim alamayacağı kesinleşti. O akşam sokakları kana bulayan darbecilerin isimleri ise tarihe vatan haini olarak yazılacak.

15 Temmuz gecesi insanların vatanları uğruna annelerini, babalarını, çocuklarını, eşlerini arkada bırakıp demokrasinin yanında yerlerini almalarıyla, ne kadar farklı olsalar da bir bütün olduklarını hatırlattılar bize. Ve bu bütünlüğü ne tanklar ne uçaklar ne de silâhlar bozabildi. 15 Temmuz gecesi, şehitlerin inşa ettiği Türkiye uğruna birlik olup nelere göğüs gerilebileceği bütün dünyaya kanıtladı.

Bu ulu milletin bir ferdi olduğumdan dolayı, beni yaratan Rabbime şükürler olsun!

KURBAN

Hangi hayvanlardan kurban kesilir?

Dinen kurban kesilmesi kabul edilen hayvanlar -erkek veya dişi- koyun, keçi, sığır, manda ve devedir.

Bu hayvanların yaşları ne olmalıdır?

Koyun ve keçi cinsinden hayvanlar bir yaşını doldurduktan sonra kurban olarak kesilebilir. Sığır ve manda cinsinden hayvanlar iki yaşını, deve ise beş yaşını tamamladıktan sonra kesilebilir. Lâkin koyun semizlik ve gösteriş olarak bir yaşındakilerle aynı olması hâlinde altı ayını tamamladıktan sonra kurban olabilir.

Hangi kusurlar kurban olmaya engeldir?

Kurban edilecek hayvanın, kötürüm derecesinde hasta, zayıf ve düşkün, bir veya iki gözü kör, boynuzlarının biri veya ikisi kökünden kırık, dili, kuyruğu, kulakları ve memesi kesik, dişlerinin tamamı veya çoğu dökük hayvanlardan kurban olmaz. Ancak hayvanın doğuştan boynuzsuz olması, şaşı, topal, hafif hasta, bir kulağı delik veya yırtılmış olması, kurban edilmesine mâni değildir.

Hangi hayvanlar kaç kişi için kesilebilir?

Koyun veya keçi bir kişi için; sığır, manda ve deve ise yedi kişiye kadar ortaklaşa kurban olarak kesilebilir.

Kurban ne zaman kesilir?

Hanefî mezhebine göre, bayramın birinci günü bayram namazının kılınmasıyla başlar ve üçüncü gün akşamına kadar devam eder. Aydınlatma problemi yoksa gece de kesilebilir.

Kurban keserken abdestli olmak şart mıdır?

Kurban kesen kişinin abdestli olması şart olmamakla birlikte, kurban bir ibadet olduğu için kesenin abdestli olması daha faziletlidir.

Kurban kesen kasaba ücret vermek caiz midir? Kurban etinin bir kısmı kesim ücreti olarak verilebilir mi?

Hayvanın kesim ameliyesi ibadet değildir. Bu yüzden kurban kesen kasabın ücret alması câizdir. Ancak kurban etinden kesim işini yapan kişinin ücreti verilemez.

Kurbanlık hayvanı kesmek yerine, canlı olarak veya bedelini yoksula vermekle, kurban ibadeti yerine getirilmiş olur mu?

Kurbanın rüknü, kurban edilmesi câiz olan hayvanlardan birini, kurban kesme günlerinde kesmektir. Bu itibarla, kurban kesmek yerine, kurban bedelini veya kurbanlık hayvanı (kesilmeden) yoksula yahut bir hayır kurumuna bağışlamakla kurban ibadeti yerine getirilmiş olmaz.

KUTSAL TOPRAKLARDA ZİYARET MEKÂNLARI VE TAŞIDIKLARI ANLAMLAR

BEYHAN MEHMED KIRCAALİ BÖLGE MÜFTÜSÜ

MÜBAREK ŞEHİRLERİMİZ Mekke ve Medine'de hac ibadetimizi yerine getirmekteyiz. Orada ibadet gereği veya ziyaret maksadıyla farklı mekanlar görmekteyiz. Kısaca bu mekânları ve taşıdıkları anlamlarını tanıyalım:

MEKKE-İ MÜKERREME

1. Beytullah: Allah'ın evi, namazlarımızda yöneldiğimiz Kâbe-i Muazzama. Zaten Mekke'ye onu ziyaret etmek için gideriz.

2. Cebel-i Rahme: Haccın en önemli rükünlerinden biri Arefe günü Arafat'ta vakfe yapmaktır. Peygamberimiz (s.a.s.)'in "Hac Arafat'tan ibarettir" beyanı bunu ortaya koymaktadır. Zelle işleyip cennetten uzaklaştırıldıklarında Adem (a.s.) Hindistan'a, Havva annemiz Cidde'ye imtihan maksatlı bırakılmışlardır. O zaman "Allah'ım, biz nefsimize zulmettik, Senden af diliyoruz, affetmen şanına yakışır! Sen günahları bağışlayan, hataları affedensin!" niyazında bulundular. Arefe günü, Arafat'ta bulunan Cebel-i Rahme (Rahmet Dağı)'nda Mevlâm onları affetti ve birbirilerine kavuşturdu. Hacılar, onların affedildikleri Cebel-i Rahme'yi ziyaret etmektedir. Böylece cennette başlayan hayata, yeryüzünde yapılan salih amellerle mükâfat olarak tekrar konuşma imkânı olunduğunu idrak etme fırsatı bulmaktadırlar.

3. Hira Mağarası: Hazreti Muhammed 40 yaşındayken Mekke'nin bunaltıcı ortamından, şirk koşan ve kız çocuklarını diri diri gömmeyi adet edinen cahiliye toplumundan uzaklaşmayı arzulardı. Bu amaçla toplumdan uzaklaşarak yalnız başına kalıp uzlete çekilir ve zamanını Yüce Allah'a dua ve ibadet ederek geçirirdi. 610 yılında Kadir gecesinde Kur'ân'ın ilk vahyini aldığı ve böylelikle nübüvvetinin (peygamberliğinin) de verildiği mekân Nur Dağında bulunan Hira mağarasıydı.

4. Sevir Mağarası: İslâm'dan önce Mekke topluluğu cahiliye denilen dönemi yaşıyordu. Yüce Allah'ın elçisi Hazreti Muhammed ile nurunu kemale ulaştırmasına müşrikler mâni olmaya çalıştılar. Kitap tanımadılar, Peygambere değer vermediler, Müslümanlara hakaret ettiler, özellikle zayıf olanları işkenceye tâbi tuttular, boykot uyguladılar... Yüce Allah, 622 yılında Peygamberimiz (s.a.s.) ve sahabilerine Mekke'den Medine'ye hicret etme izni verdi. Bu haberi alan müşrikler, Peygamberimizi geri getirene 100 deve vaadedip izini bulmak üzere takipçiler görevlendirdiler. Peygamberimiz (s.a.s.) hicretini Hazreti Ebû Bekir ile beraber gerçekleştirecekti. Strateji gereği, Medine yönüne gitmek yerine Taif istikametinde bulunan Sevir mağarasına gizlendiler. Allah'ın izniyle mağaranın giriş kısmına örümcek ağ örmüş, güvercinler yuva kurmuştu. Rabbim, Peygamber (s.a.s.)'in izini sürenlerin zihinlerinde bu mağaraya yıllar yılı uğrayan olmamış görünümünü oluşturdu. O yüzden oradan ayrılarak farklı istikametlerde aramaya koyuldular. Hazreti Ebû Bekir endişelenmişti. Peygamberimiz (s.a.s.) ona Kur'ân'daki bir ayetle mukabele etmişti: "Korkma, hüzünlenme Allah bizimledir" yâ Ebâ Bekir! Orada 2-3 gün kaldılar, ortalığın güvenli olduğu bir anda develeriyle Medine'ye yürüdüler ve 450 kilometre mesafeyi katettiler.

5. Cin Mescidi: Hazreti Muhammed (s.a.s.) insanlara ve cinlere gönderilmiş bir peygamberdir. Bir gün cin topluluğu kendisine geldi, temel İslâm bilgilerini dinledi. Neticede iman edip İslâm'ı kabul ettiler. Bu olayın gerçekleştiği yere yaşananlar anısına inşa edilen caminin adı Cin Mescidi'dir.

6. Nemire Mescidi: Arafat'ta bulunan ve Arefe günü Peygamberimizin nafile namaz kılıp hutbe okuduğu camidir. Arefe günü orayı ziyaret edip namaz kılmak Peygamberimizin sünnetlerindendir.

7. Hazreti Peygamberin Doğduğu Ev: Orjinal hâli korunmamakla beraber bugün bu mekân Mekke kütüphanesi olarak hizmet yürütüyor. Mescid-i Haram'ın çok yakınındadır.

8. Cennetü'l-Muallâ: Kâbe'ye 1,5 km. mesafede bulunan, sahabeden 6.000 kişinin kabr-i şeriflerinin de yer aldığı mezarlıktır. Peygamberimizin eşi Hazreti Hatice de orada medfundur.

MEDİNE-İ MÜNEVVERE

1. Mescid-i Nebevi: 622 yılında Peygamberimiz ile sahabe efendilerimiz tarafından temeli atılan camidir. Peygamberimizin kabr-i saadetleri yeşil kubbenin altında sadık dostları Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer ile yan yana bulunmaktadır.

2. Kuba Mescidi: 622 yılında Peygamberimiz Mekke'den Medine'ye hicret ederken 2 hafta boyunca Kuba mevkiinde kaldı. Oraya bir cami inşa etti. Medine'ye ulaştığında her hafta Cumartesi günleri oraya gider, ibadet ederdi. Faziletiyle ilgili de Peygamberimiz (s.a.s.) "Kim Kuba Camisinde 2 rekât namaz kılarsa, umre sevabına nail olur." buyurdular.

3. Uhud Dağı: Peygamberimizin "Biz Uhud'u severiz, Uhud da bizi sever" buyurarak övdüğü Uhud Dağı, müşriklerle yapılan ikinci savaşa da adını vermiştir. "Ey okçular, hayatınız pahasına da olsa, Ayneyn tepesinden ayrılmayınız" ikazında bulundu Peygamberimiz, ama emre itaatte gevşeklik gösterildi ve savaş kaybedildi. Alınması gereken ders, Peygamber sözüne sadakat göstermenin önemidir. Şehitlerin reisi Hazreti Hamza, simaen Peygamberimize benzeyen Musab bin Umeyr ve birçok sahabe-i kiram şehit düştüler ve orada medfun bulunuyorlar.

4. Mescid-i Kıbleteyn: İslâm'ın ilk yıllarında namazlar, Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa'ya doğru kılınıyordu. Peygamberimiz (s.a.s.) Kâbe'ye dönerek namaz kılmayı arzu ediyor ve bu konuda Allah'tan gelecek emri bekliyordu. Hicretten 18 ay kadar sonra, Berâat gecesinde Peygamberimize Bakara suresinin 114. ayeti indi: ***"Yüzünün semada dolaşıp durduğunu muhakkak görmekteyiz. Seni hoşnut olacağın kıbleye çevireceğiz. Haydi! Yüzünü Mescid-i Haram'a çevir!.."***

Bunun üzerine ikindi namazının ilk iki rekât farzını Mescid-i Aksa'ya doğru kılan Peygamberimiz, namaz esnasında nazil olan ayetler gereği namazını bozmadan, diğer iki rekâtını Kâbe istikametine dönerek tamamladı. İşte bu bakımdan bu mescide Kıbleteyn (İki Kıbleli) denir.

5. Hendek: Selmân-ı Fârisî, savunma amacıyla Medine etrafına hendek kazma. Savaşmaya gelenler hendekten dolayı zorluklar görür, cesaretleri kırılır. Peygamberimiz (s.a.s.) bu teklifi takdir ettiler. Hendek kazıldı ve Hendek savaşı kazanıldı. Hatıra olarak küçük bir bölüm, Seb'a Mesâcid yakınlarında varlığını korur.

6. Seb'a Mesâcid: Hendek yakınlarında küçük küçük yedi adet cami varmış. Zamanla harabe olmuşlar. Onların anısına bu mevkiye Yedi Cami anlamında Seb'a Mesâcid denir.

7. Gamâme Mescidi: Yüce Allah'ın Peygamberimize lütuflarından bir tanesi, onun üzerine özel gölge sağlamasıydı. Efendimiz (s.a.s.)'in üzerinde bir bulut vardı, her nereye giderse kendisine eşlik ederdi. Son olarak bu bulutun görüldüğü yere hatıra niteliğinde "Gamame (Bulut) Mescidi" inşa edildi.

8. Cennetü'l-Bakî: Mescid-i Nebevî'nin doğu tarafında, çok yakın bir mesafede bulunan kabristandır. Yaklaşık 10.000 sahabenin defnedildiği mezarlıkta Peygamberimiz (s.a.s.)'in aile efradının büyük bir kısmı da medfundur.

9. Anberiye Camisi: Osmanlı camisidir. İki minareli ve kubbeli cami Hicaz Demiryolu İstasyonuna çok yakın bir mesafede olup Mescid-i Nebevi'ye bakmaktadır.

TARİHÎ LOFÇA'NIN GARİP CAMİSİ

SALİH DELİORMAN
ARAŞTIRMACI

Lofça şerhi, Bulgaristan'ın küçük il merkezlerinden biri olup Koca Balkan'ın kuzeyinde ülkenin merkezine yakın bir konumda bulunmaktadır. Eskilere uzanan tarihe sahip şehir, asıl kimliğini XIV. asırda Osmanlı hâkimiyetine girmesiyle kazanmıştır. Dağ ve kayalıklarla çevrili ve kaleyle koruma altına alınmış yerleşim yerinin Osmanlılar tarafından fethi Yıldırım Bayezid döneminde olmuştur. Şehir, Osmanlı döneminde önce Niğbolu, daha sonra da Tırnova sancağına bağlı bir kaza merkezi olarak varlığını sürdürmüştür.

Ziyareti sırasında kasabada 10 kadar minare gördüğünü ifade eden F. Kanitz'in dönemin kaymakamından naklen verdiği bilgilere göre, 1870 yılında Lofça'da 36 toptancı dükkânı, 603 dükkân/işyeri, 14 han, 33 kahvehane, 2 hamam, 1 saat kulesi, 1 rüşdiye okulu, 10 mektep, 3 medrese, 20 cami ve mescit varmış. Daha önce şehri ziyaret eden Evliya Çelebi ise XVII. asırda 30 mihraplı bir şehirden bahsetmiş ve bunların sadece yedisinin cami, diğerlerinin ise mahalle mescidi olduğunu belirtmiştir. Yine 1840 yılında bir Tanzimat müfettişi oalarak Lofça'ya uğrayan Arif Hikmet Beyefendi 13 camiyi ismen zikretmiştir: Hünkâr, Orta, Ada, Köprü, Bayraklı, Medrese, Yalı, Bozluk, Matlapçı Hüseyin Ağa, Mehmed Çavuş, Abdullah Ağa, Hacı Eyüp Ağa camileri ve Varoş'ta Abacı Camisi. E. H. Ayverdi cami sayısını daha fazla göstermektedir, ancak bunların bir kısmı farklı isimle anılan aynı camilerdir.

1960'larda yıkılan şehir merkezindeki camiden sonra bu camilerden sadece birisi kalmıştır: Varoş'ta Deli Hamam'ın yakınındaki mütevazı cami. M. Kiel, bu caminin Hünkâr Camisi olduğunu; girişinde bulunan kitabeden hareketle bazı araştırmacılar ise Matlapçı Hüseyin Ağa Camisi olduğunu söylemektedir. Ancak yapmış olduğumuz araştırmalar sonucunda bu caminin her ikisi de olmadığı kanaatine vardık. Zira Bayezid veya Fatih'e izafe edilen Hünkâr Camisi gibi medreseli bir caminin Varoş mahallesinde ve bu kadar küçük olması uygun değildir. Kitabeden hareketle ortaya atılan iddianın doğruluğu da ciddî sorunlar taşımaktadır. Zira kitabesi bugün ayakta kalan camide bulunsa da Hacı Hüseyin'in yaptırdığı caminin başka mahallede olduğu yönde güçlü deliller vardır. Kaldı ki, A. Hikmet, Varoş'ta bir camiden bahsetmiş, adının da Abacı Camisi olduğunu bildirmiştir. Lofça tarihini ele alan A. İşirkov da bu görüşü doğrulayacak bilgilere yer vermiştir.

Velhâsıl, bugün Lofça'nın Varoş mahallesinde nehir kenarında bulunan caminin Abacı Camisi olduğunu düşünmekteyiz. Girişinde buluna kitabe, halk arasında dolaşan rivayetlere göre, merkezde yıkılan camiden getirilmiştir. A. Hikmet'in de belirttiği gibi, eskiden Cuma namazı kılınmayan bir mescit olan bu eser, şehirde başka cami kalmadığı için komünizm döneminde Cuma namazı kılınır hâle gelmiştir. Komünizm döneminde işyeri olarak da kullanılan cami, tairihi bir İslâmî eser olma özelliğini günümüze kadar korumuştur.

Diktörtgen planlı, yaklaşık 12x17 metre alana sahip Lofça Camisi, içeriden duvarla bölünerek üç bölüme ayrılmıştır: ibadet mahalli, bir kapıyla geçilen son cemaat mahalli olabilecek bir depo ve ibadet mahallinin sol kısmında bir kapıdan geçilen iki oda bulunmaktadır. Bu odalar, imam odası ve abdest alma yeri olarak kullanılmaktadır.

Duvarda oluşturulmuş basit bir mihrabı bulunan caminin sonradan yapılmış ahşap minberi sağ duvara yaslanmış vaziyettedir. .

Kiremitle örtülü kırma çatılı caminin tavanı ahşap çatkılıdır. Caminin duvarları orjinalliğini korumuş olup moloz taşları ve aralarında kırmızı tuğlalar kullanılmak suretiyle almaşık tekniğiyle yapılmıştır. Zamanla sıvanan giriş kısmındaki duvar haricindeki üç duvar camiye dışarıdan otantik bir görünüm kazandırmaktadır. Ayrıca caminin iki sırada yer alan toplam sekiz penceresi var. Alt sırada bulunan iki pencere sivriltilmiş kemerlere sahiptir. Kıble duvarında yer alan bir pencerenin zamanla kapatıldığı anlaşılmaktadır. Minaresi yoktur.

Girişinde ve ön cephesinde küçük haremi bulunan cami ciddî anlamda restorasyona ihtiyaç duymaktadır. Yıllarca beş vakit namaza kapalı olan cami sadece bayram namazlarında hizmet vermiştir. Ancak son birkaç yıldır Üstüreçli İbrahim Hoca tarafından Cuma ve teravih namazlarına da açılmaktadır ve 8-10 kişilik cemaat toplanmaktadır.

IŞIK SAÇAN IŞIKKÖYLÜLER III

MÜSAMETTİN IŞIK EMEKLİ ÖĞRETMEN

Önceki sayıda Şumnu'nun Işıkköy'ünde yetişip ülke çapında din ve eğitim hizmeti veren Hakkı Palamar, İbrahim Işıkovalı ve İsmail Öner. İşte onların ardından giden Işıkköylüler:

HALİM IŞIKOVALI (1914-1971)

Halim (Abdülhalim) Mustafa, 10 Eylül 1914'te Şumnu'ya bağlı Işıkköy'de doğdu. O, Hâfız Yusuf'un ablasının oğludur. İlkokulu doğduğu köyde, ortaokulu Şumnu Medresesinde bitirdi. Öğrenimini Medresetü'n-Nüvvâb'ta sürdürdü. 1936'da Tâlî Kısmını, 1940 yılında da Âlî Kısmını pekiyi dereceyle bitirdi. Şumnu Çarşı Türk İlkokulunda öğretmenlik yaptı. 1945 yılında Kırcaali Bölge Müftüsü olarak atandı. Orada 1945-1963 yılları arasında 18 yıl görev yaptı. 1963 yılında Başmüftü Yardımcısı görevine getirildi ve 7 yıl boyunca görevini sürdürdü. Yoğun çalışmaları sırasında köyünü hiç unutmadı. Her yıl izinleri sırasında köyünü ziyaret etti. 1951 yılında bütün yakınları Türkiye'ye göç etmişlerdi. Başmüftü olma ihtimalinin bulunduğu bir zamanda parçalanmış aileleri birleştirme anlaşmasından faydalanarak 1970 yılında Türkiye'ye göç etti. İstanbul'a yerleşti ve Işıkovalı soyadını aldı. Uzun yıllar ayrı kaldığı akrabalarıyla buluştu. 31 Mayıs 1971 yılında İstanbul'da vefat etti. Mezarı Eyüp Sultan Mezarlığında bulunmaktadır.

Başmüftü Hasan Ademov ile beraber. Halim Işıkovalı ön sırada soldan sağa ikincisi.

MEHMET ÖĞRETİR (1924-1989)

Mehmet Salih Süleyman, 11 Eylül 1924 tarihinde Işıkköy'de doğdu. İlkokulu doğduğu köyde, ortaokulu Şumnu Medresesinde bitirdi. 1945 yılında Nüvvâb Okulunun Tâlî Kısmından mezun oldu. Silistre şehrinde ve Köklüce (Venets) Türk Rüştiye Okulunda 5 yıl ortaokul öğretmenliği yaptı.

1950 yılında ailesiyle birlikte Türkiye'ye göç etti. Eskişehir'e yerleşti. Eskişehir ili okullarında öğretmenlik yaptı. 1980 yılında emekliye ayrıldı.

Dört çocuk sahibiydi. Onların iyi birer vatandaş olmaları için çok emek sarf etti. Hepsini okuttu. Büyük oğlu Cemil Öğretir kimya profesörü oldu. Cemil'in oğlu Cem Öğretir ise İletişim Fakültesi bitirdi ve televizyoncu oldu. Yıllardır önde gelen televizyonlarda haber sunucusu olarak çalışmaktadır. Küçük oğlu İsmail Öğretir da Erzurum Atatürk Üniversitesi İngilizce Bölümünde profesördür.

Mehmet Öğretir, 17 Haziran 1989'da Eskişehir'de vefat etti.

HÜDAİ NEHBİT (1925)

Hüdai Salih Hüsmen, 13 Şubat 1925'te Işıkköy'de doğdu. İlkokuldan sonra Şumnu Medresesine yazıldı. Daha sonra Nüvvab Olulunda okudu. Bu okulun Tâlî Kısmını 1947'de, Âlî Kısmını da 1950 yılında bitirdi. 1951 yılında Türkiye'ye göç etti. Eskişehir'e yerleşti. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı. 1979 yılında emekliye ayrıldı. Oğullarından biri uzman doktor, diğeri ise öğretmen oldu.

HAKKI AHMET (1925-1996)

Hakkı Ahmet Üzeyir, 16 Haziran 1925'te Işıkköy'de doğdu. 1947 yılında Nüvvâb'ın Tâlî Kısmını bitirdi. Birkaç yıl öğretmenlik, memurluk ve işçilik yaptı. Köyümüzde imam-hatip görevinde bulundu. Dinin kısıtlandığı yıllarda gizlice isteyen gençlere Kur'ân öğretti. 8 Mart 1996 günü vefat etti. Mezarı Işıkköy'de bulunuyor.

ÖMER KURT (1926-1994)

Ömer Osman Ahmet, 7 Mart 1926'da köyümüzde dünyaya geldi. Çok küçük yaşta babasını kaybetti. Onu üvey babası Zülkâr Ağa yetiştirdi. İlkokulu doğduğu köyde, ortaokulu Şumnu'daki Medrese-i Aliye'de bitirdi. Medresetü'n-Nüvvab'a yazıldı. Önce Tâlî Kısmından, sonra da Âlî Kısmından mezun oldu. 1951 yılında Türkiye'ye göç etti. Osmaniye'ye bağlı Toprakkale'ye iskan edildi. 1953 yılında ilkokul öğretmenliğine başladı. 1955-1983 yılları arasında Toprakkale'nin Sazlık köyünde öğretmenlik ve yöneticilik yaptı. Emekliye ayrıldıktan sonra kendisin kurduğu çiftlikte tarım işleriyle meşgul oldu. 17 Eylül 1994 tarihinde vefat etti.

TOMBUL CAMİDE GELENEKSEL SÜNNET MERASİMİ YAPILDI

10 yılı aşkın bir zamandır geleneksel olarak her sene Şumnu'daki tarihî Şerif Halil Paşa (Tombul) Camisinde yapılan toplu sünnet merasimi bu sene de gerçekleşti.
Şumnu Bölge Müftülüğü tarafından düzenlenen merasimde yüz elli kadar Müslüman çocuğu sünnet edildi. Başmüftü yardımcıları Birali Birali ve Ahmed Hasanov'un da misafir olarak katıldıkları sünnet merasimi büyük bir ilgiyle karşılandı. Bölge Müftüsü Mesut Mehmedov, bu geleneğin bundan sonra da sürdürüleceğini ifade ederken hizmeti geçenlere teşekkür etti. Usta sünnetçi, sağlık ve din görevlisi Lütfi Mehmed kansız olarak gerçekleştirdiği sünnetle çocukların İslâm yolundaki ilk adımlarından birini güvenli bir şekilde atmalarını sağladı.

İKİ İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİMİZE 15 TEMMUZ ÖDÜLÜ

15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe kalkışmasının ikinci yıldönümünde Türkiye Cumhuriyeti Sofya Büyükelçiliği kompozisyon yarışması ilân etti. 15 Temmuzda yaşanan acıklı olaylar, verilen şehitler anısına düzenlenen yarışmaya Bulgaristan'ın farklı bölgelerinden öğrenciler Türkçe yazdıkları kompozisyonlarla katıldı. Yarışmacılar arasında imam hatip liselerimizden öğrenciler de vardı. Üstün bir başarıyla kaleme aldıkları kompozisyonlarla Şumnu Nüvvâb İmam Hatip Lisesi 11. sınıf öğrencisi Musab Sabri yarışmada birinci sırayı kazanırken, ikinciliği Dulovo'dan Bilâl Durmazov, üçüncülüğü de Mestanlı İmam Hatip Lisesi 10. sınıf öğrencisi Tülin Veli kazandı. 15 Temmuzda düzenlenen anma programında bizzat Büyükelçi Dr. Hasan Ulusoy öğrencilerimizi başarılarından dolayı ödüllendirdi. İHL öğrencilerimizin yazıları 14 ve 15. sayfadadır

ASENOVGRAD'DA HATİM MERASİMİ

Asenovgrad imamı Osman Eyüb'ün hocanın yönettiği yıllık Kur'ân kursunu başarıyla tamamlayan 15 öğrenci için hatim merasimi düzenlendi. 7 Temmuzda camide düzenlenen merasime yüzlerce kişi katıldı. Programda bulunan resmî misafirler arasında Başmüftü Yardımcısı Ahmed Hasanov, Filibe Bölge Müftüsü Taner Veli, Kırcaali Bölge Müftüsü Beyhan Mehmed ve Yüksek İslam Enstitüsü hocalarından Aydın Ömerov da vardı. Selâmlama konuşmaları ile başlayan programda öğrenciler Kur'ân-ı Kerim ayetlerini ve Türkçe meallerini okudular, hocalarından öğrendikleri bilgileri paylaştılar. Program sonunda Başmüftülükçe hazırlanan hediye paketleri öğrencilere takdim edildi. Ardından bütün misafirlere kurban ikramında bulunuldu.

15 TEMMUZ ETKİNLİKLERİ

Türkiye'de iki yıl önce yaşanan 15 Temmuz darbe teşebbüsü ile ilgili Sofya'da etkinlikler düzenlendi. Banyabaşı Camisinde 13 Temmuz, Cuma günü okunan mevlid-i şeriften sonra cemaate helva dağıtıldı.
Yine bu vesileyle Türkiye'nin Sofya Büyükelçiliğinde düzenlenen anma programına Başmüftülük, diplomatik misyonlar ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin yanı sıra çok sayıda ilim adamı, sanaatçı, kanaat önderi ve işadamı katıldı. Anma programında Başmüftü Dr. Mustafa Hacı şehitler için dua etti. Ardından Büyükelçi Dr. Hasan Ulusoy günün anlamı hakkında konuşma yaparak katılanlara yaşananlarla ilgili bazı bilgiler verdi.
Bulgaristanın farklı bölgelerinde de buna benzer etkinlikler düzenlendi.

ДА НЕ СТАНЕМ ЖЕРТВА НА КУРБАНА И ДА НЕ НИ ЗАМЕРИ ШЕЙТАНЪТ!

Всевишния Аллах в последното послание към човечеството повелява: ***„Не тяхното месо, не тяхната кръв ще стигне до Аллах, а вашата таква (набожност) ще стигне до Него. Така Той ви ги е подчинил, за да възвеличавате Аллах, че ви е напътил. И възрадвай благодетелните!“.***

Този 37-и айет на сура ел-Хадж ни поставя висока цел. Също така маркира, че при устремяване към тази цел е необходимо да изминем определени пътища, както и да се възползваме от определени средства. Следвайки този и подобни айети, ние изпълняваме ибадетите си. Дори за всеотдайното им изпълнение подхождаме с толкова голяма сериозност и стриктност, че цепим косъма не на две, а на четиридесет. Затова щателно разглеждаме рогата, космите, недостатъците, къната на животните за курбан, които също са средство за сближаване с нашия Създател. Или когато стане дума за хадж – сме много чувствителни към въпроси като убиване на мухите, които ни безпокоят, стъпване по тревите по пътя ни, отношение със съпруга/та ни, кой/я/то ни придружава, дори правим милиметрични измервания на камъчетата, с които замерваме шейтана, и т.н. Тази прецизност произтича от нашата религия и убеденост. И всичко това тухла по тухла изгражда идентичността ни.

Обаче има едно „но“...

Нещата не приключват с това... Когато Аллах Теаля с този айет повелява и Пейгамбера (с.а.с.) го тълкува със стотици хадиси и ни насърчава да спазваме всички тези подробности, в същото време ни посочва една висша цел. Сякаш ни се казва: бъдете стриктни по отношение на рогата, космите и т.н. на курбана, но продължавайте още напред, защото, ако се задоволите само с това, не ще спечелите нищо освен рогата и космите на коча... Значи целта е по-висока...

Също така след призива за изпълнение на хаджа, който е отправен в 197-и и предишните айети на сура ел-Бакара, са споменати определени задължения – престоят в Арафат, нощуването в Музделифе, таваф на кябе, замерване на шейтана в Мина, забраните за хората в ихрам... Това са важни условия за пълноценното изпълнение на хаджа. Изпълнявайки тези обязаности, същевременно трябва да сме заковали погледа си в крайната цел, изразяваща се във **„веттекуни я ули-л-елбаб!“**. Трябва да постигнем един житейски стандарт, наречен „таква“, като използваме за целта разума и сърцето, които са изразени с „любб“ – единствената форма на „елбаб“! В противен случай ще се изправим пред опасността при замерване на шейтана да се сатанизираме и докато колим курбана, ще паднем жертва...

Тогава да го кажем още веднъж: целта е постигане на съзнание на „таква“, която ще ни издигне към Аллах, и формиране на личност и начин на живот в съответствие с нея. А това е възможно чрез опознаване на Аллах, насочване и пълна отдаденост към Него и изпълнение на отговорността ни. Пътят за това минава през укрепване на връзката ни с Аллах, не забравяйки, че сме Негови раби, и намиране на път към сърцата на рабите Му. Именно затова на байрам колим курбан, казвайки „Аллаху екбер“, и замерваме шейтана, отново казвайки „Аллаху екбер“!...

Ведат С. Ахмед

Брой 8 (284)
Август 2018
Година XXVI

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Редакционна колегия
Ведат С. Ахмед
Джемал Хатип
Доц. Ибрахим Яльмов
Д-р Исмаил Джамбазов
Д-р Кадир Мухаммед
Мурад Бошнак
Мухаммед Камбер

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови“ 27
Списание „Мюсюлмани“
Тел.: 02/ 981 60 01

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.

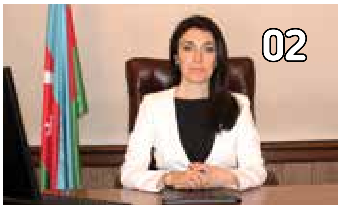

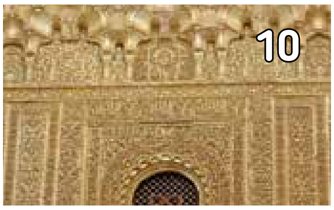

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Нахчъван азербайджанският град, обявен за столица на ислямската култура през 2018 г.
06 Курбанът лекува
08 Дезинформацията, извор на омразата...
10 Мястото на ислямската култура в световната цивилизация
12 Специалност „ислям“
13 Курбанът и хаджът
14 По следите на откровението – I I
16 Историческата джамия в град Хисаря
17 Ебу Бекир Ибн Абдуррахман Ибн Харис

За съдържанието на публикациите отговорност носят авторите им, а за обявите и рекламите – рекламодателите. • Уважаеми читатели, поради наличието на цитати от Свещения Коран и хадиси на страниците на списанието Ви молим да не го хвърляте на земята.

НАХЧЪВАН

азербайджанският град, обявен за столица на ислямската култура през 2018 г.

Интервю с посланика на Република Азербайджан в Република България Н. Пр. Наргиз Гурбанова

Д-р Наргиз Гурбанова е назначена за извънреден и пълномощен посланик на Република Азербайджан в Република България на 12 януари 2016 г. Преди назначението си, посланик Н. Гурбанова заемаше длъжността Директор на дирекция „Икономическо сътрудничество и развитие" на Министерство на външните работи на Република Азербайджан и отговаряше за насърчаване на икономическия дневен ред на Азербайджан в чужбина, за партньорство с глобални и регионални икономически организации, за сътрудничество с Европейския съюз, както и за укрепване на двустранните икономически връзки и регионалното икономическо сътрудничество.

Д-р Н. Гурбанова се присъедини към Министерство на външните работи през 2001 г. През 2004-2007 г. работи в Посолството на Република Азербайджан и в Република Австрия, а през 2010-2013 г. – в Посолството на Република Азербайджан в Съединените американски щати.

Посланик Н. Гурбанова е наградена с юбилеен медал „90-годишнината на органите на дипломатическата служба на Република Азербайджан". Тя притежава докторска степен по философия от Виенския университет, Австрия.

► Ваше Превъзходителство, известно е, че миналата година в Азербайджан бе отбелязана Годината на ислямската солидарност. Във връзка с това се проведоха много събития и бяха организирани различни дейности. Какъв е резултатът от старанията, които положи азербайджанската държава в тази посока?

Знаете, че в Азербайджан мнозинството от населението са мюсюлмани и този религиозен модел достойно мина през проверката на времето. Причината за това е, че азербайджанският народ винаги успява да съхрани и да запази красотата и чистотата на исляма. В Азербайджан съществува най-хубавият модел на съхраняване на привързаността към ислямските ценности, към непорочността на религията. Въпреки че в една правова светска държава, каквато е Азербайджан, отношенията държава–религия са здраво свързани и служат за укрепване на държавността ни. Отличавайки се от повечето мюсюлмански държави, в Азербайджан нашата религия обединява народа ни, прави го солидарен, служи за укрепване и подобряване на държавата. А азербайджанският народ със своите национални и морални ценности, формирани въз основа на ислямските ценности, смята себе си за неразделна част от ислямския свят. Азербайджан придава особено значение на укрепването на солидарността и сътрудничеството между мюсюлманските държави като една от приоритетните насоки на държавната си политика. Като обяви 2017 година за Година на ислямската солидарност, стана домакин на IV игри на ислямската солидарност и проведе международна конференция на тема „2017 – година на ислямската солидарност: междурелигиозен и междукултурен диалог", Азербайджан демонстрира на целия свят, че ислямът е религия на мира и културата в духа на единството.

► С обявяването на Годината на ислямската солидарност Вашата държава показа какво голямо значение придава на сътрудничеството с ислямския свят. Бихме искали да разберем дали на срещите, на които Азербайджан бе домакин, бяха представени и българските мюсюлмани?

Разбира се, братята ни мюсюлмани от България винаги са били обект на вниманието ни и ни радва фактът, че те представят страната Ви на високо ниво на срещите,

Президентът Илхам Алиев при посещението си в Кябе

на които сме домакини. Международната конференция, за която стана дума по-горе, бе проведена в Баку на 21 декември м.г. с участието на президента на Република Азербайджан господин Илхам Алиев. На тази конференция Вашата страна беше представена от Мустафа Хаджи, главен мюфтия на Република България, и Джелал Фаик, главен секретар на Главно мюфтийство. Радва и фактът, че главният мюфтия изрази високата си оценка за ислямските и мултикултурални ценности, за съвместния живот на религиозните общности в нашата страна, както и за привързаността на азербайджанския народ към исляма и толерантността му към другите религии.

► *След като през 2009 г. Баку беше столица на ислямската култура, сега още един азербайджански град има тази чест. С кои свои особености Нахчъван спечели възможността да бъде избран за столица на ислямската култура?*

Известно е, че за да получиш статус на столица на ислямската култура, трябва да отговаряш на определени условия. Градът, претендиращ за получаване на този статус, трябва да има богата история, да има специален принос за развитието на науката, изкуството и литературата на регионално и национално ниво, да заема място както в ислямската, така и в цялата световна култура.

От гледна точка на опазване и съхранение на националните ценности Нахчъван паралелно с ислямската култура е преживял период на възраждане. Малък по територия, голям по духовното си значение, Нахчъван исторически е един от най-древните културни центрове в Близкия изток. Тук хората живеят от древни времена. Формирането на нахчъванската градска култура преди пет хиляди години се счита за най-важния показател за развитието на цивилизацията на тази древна азербайджанска земя. Нахчъван дава важен принос и в историята на нашата национална държавност. Хиляди години азербайджанските тюрки живеят тук и полагат основите на традициите на голяма държавност.

След приемането на ислямската религия интелектуалците от Нахчъван обогатяват нашата история и култура с традициите на ислямската архитектура, с ценни образци на тюркско-ислямската култура. Творчеството на архитект Аджеми Нахчъвани, който живее и твори през XII век, полага основа на нова школа в архитектурата не само в Азербайджан, но и в целия Близък изток, и в ислямската архитектура.

Но неразделната през всички периоди на историята древна част от Азербайджан Нахчъван е отделена от другите земи на Азербайджан, след като областта Зангезур е предадена на Армения в края на 1920 г., и по този начин се оказва в блокада. Въпреки забраните през съветския период в притежаващия богато културно наследство Нахчъван дълги години се запазват традициите на ислямската култура и днес тези ценности се предават на младите поколения.

Сред историческите паметници в Нахчъван са гробницата на пратеника Нух, представляващ историята на съживяването на човешкото общество, пещерата на Асхаб-ул-Кехф, за която се споменава в Свещения Коран, тайнствената пещера Дуздаг, незаменимите спомени от средновековната азербайджанска история – тюрбето на Юсуф Кусеироглу, домът на Нахчъванските ханове – Хански дворец, градската джамия „Джаме“ в Нахчъван и още много великолепни паметници. Поради красотата и великолепието му средновековните автори образно наричат Нахчъван „Накш-и джехан“ („Украшение на света“).

След 2005 г. в Нахчъванската автономна република на Азербайджан са регистрирани повече от 1200 исторически паметника

Завийе медресе в Нахчъван

от световно, национално и местно значение. Около 70 от тях са реставрирани със запазване на историческата им ценност.

Тюрбета на Мюмине Хатун и Гюлистан, монументалният комплекс в село Ханегях, паметникът „Кайсерийе“ в Ордубад, джамията „Джаме“, Източната баня, сградата на медресето-завийе, Ханският дворец, комплексът мавзолей „Карабаглар“, крепостта Алинджа, баня Йенгидже, комплексите „Имамзаде“ и летните охладители (бузханите) отново придобиват историческия си вид.

В това отношение искам да обърна внимание към две места – монументалния комплекс в село Ханегях и „Асхаб-ул-Кехф“. Едно от най-големите и влиятелни обекти, функциониращи на територия на Нахчъван през средните векове, монументалният комплекс в село Ханегях беше реставриран изцяло и отворен за посетители. В мавзолея на този комплекс е погребан Фазлуллах Наими, основателят на широко разпространеното в Азербайджан от XIV век религиозно течение хуруфизъм, а също така и учител на Имададдин Несими. И днес посетители от много държави посещават този паметник като свято място и вярват, че то им носи духовна чистота и покой.

Религиозно-културният комплекс „Асхаб-ул-Кехф“, за което се споменава в Свещения Коран и което се намира близо до град Нахчъван, в продължение на стотици години оказва на хората духовна подкрепа и се превръща в тяхно убежище.

Днес в Нахчъванската автономна република действат 209 джамии. 72 от тях са новопостроени, 95 джамии и 23 пира (светилища) са реконструирани и възстановени. В момента в южната част на град Нахчъван, близо до историко-архитектурния музеен комплекс „Нахчъванкале“ и тюрбето на пратеника Нух, се строи голяма джамия. Състои се от зала за поклонение, две минарета с височина по 40 метра, две медресета – женско и мъжко, и библиотека в джамията с 15 купола. Храмът може да приеме 2000 богомолци.

В България Азербайджан също е прочут със своята толерантна гледна точка и благотворителна мисия. Ярък пример за това е реставрацията на архитектурно-музейния резерват „Трапезица“ във Велико Търново, направена с подкрепата на Фондация „Гейдар Алиев“. Освен това ни е известно от международните резолюции, че азербайджанските земи са подложени на окупация. Как този факт влияе на съществуването на тези територии на историко-религиозните паметници, свързани с исляма?

В своята вътрешна политика азербайджанската държава на високо ниво провежда мероприятия в областта на опазването и защитата на всички паметници и образци на историческото наследство. За съжаление, не е възможно да провеждаме тези мероприятия на всички територии на страната ни. В резултат на окупацията от Армения на богатия с материално-културни паметници Карабахски регион всички музеи, джамии, паметници, разположени там и отнасящи се към ислямската култура, са разрушени. В списъка, съставен от Държавния комитет по работата с религиозните организации на Република Азербайджан, в окупирания от Армения регион Нагорни Карабах на Азербайджан и други територии са посочени 403 историко-религиозни паметника. 67 от тях са джамии, 144 са храмове, 192 са места за поклонения. Най-много на унищожаване и щети, извършени от арменците, бяха подложени ислямските религиозни паметници, джамиите, тюрбетата и други места за поклонение. Една от причините за разрушаването с особена жестокост на историческите паметници от ислямския период, които останаха на окупираните територии, е това, че върху тях имаше надписи с мюсюлманска епиграфия. Точно по тази причина от функциониращите официално на територията на Нагорни Карабах и прилежащите към него региони 67 мюсюлмански джамии (13 в Шуша, 5 в Агдам, 16 във Физули, 12 в Зенгилан, 5 в Джебраил, 8 в Кубадлъ, 8 в Лачън) 63 са унищожени напълно, а 4 – частично, и са неизползваеми. Само под натиска на международните организации беше възможно да бъдат запазени стените на джамията „Джума“ в Агдам, джамиите „Ашагъ Гьовхерага“, „Юкаръ Гьовхерага“ и „Саатлъ“ в град Шуша. Още веднъж демонстрирайки своята нетърпимост и омраза към азербайджанците, държат в джамията „Джума“ в Агдам домашни животни, в това число и прасета.

Във връзка с изброеното Ми-

нистерството на външните работи на Република Азербайджан подготви отчети „Унищожаване на историческо и културно наследство, отнасящо се към ислямската религия, разположено на окупираните от Армения територии на Република Азербайджан“ и „Разрушаване и обругаване на историческо и културно наследство на Азербайджан в резултат на продължаващата агресия на Република Армения срещу Република Азербайджан“ и ги представи, начело с ЮНЕСКО, в ООН, ОССЕ, Съвета на Европа, Организацията за ислямско сътрудничество, ИСЕСКО и други международни организации.

Тези културни образци не са само на азербайджанския народ, а на цялото човечество. От тази гледна точка защитата на останалите като спомен от многовековното историческо минало на нашия народ исторически и културни паметници е въпрос, който има международно значение. Това е агресия не само към Азербайджан или към ислямската култура, а към цялата култура на човечеството.

▶ ***В края на интервюто ни кои моменти бихте искали да отбележите като важни за избирането на град Нахчъван за столица на ислямската култура през 2018 година?***

Искам да изтъкна, че в Нахчъванския регион, който със своята древност и съвременност се отличава с традициите си на религиозна, национална и етническа толерантност и отговаря на правила и принципи, изисквани за столиците на ислямската култура, в Азербайджан се формира нов поглед – научен и културен подход към ислямската религия. Основната особеност на този подход е, че азербайджанският народ е един от редките модели на светска държавност в целия ислямски свят, както и един от носителите на най-високи толерантни ценности. В историята на Азербайджан нито в един период не е имало място за междурелигиозна конфронтация. В момента в Азербайджан представителите на всички други религии свободно изпълняват своите религиозни ритуали, като ходят в църква, в синагога. В Баку функционират както православна, така и католическа църква. Съществуващата национално-културна пъстрота, наред със създаването на възможности за духовно обогатяване, представлява държавата в международен мащаб като многонационална и многоконфесионална. Засилването на високотолерантната среда, установена в азербайджанското общество, има особено важно значение от гледна точка на развитие на независимата държавност. Вземайки предвид всичко това, президентът на Република Азербайджан господин Илхам Алиев неотдавна взе решение за отделяне на материална помощ в размер общо на 1 милион евро с цел да подкрепи съществуващите религиозни конфесии и да подобри тяхното материално положение, като на Управлението на кавказките мюсюлмани отделя 1 милион маната, на религиозната организация Бакинска и Азербайджанска епархия на Руската православна църква – 250 хиляди маната, на религиозната община на планинските евреи в град Баку – 250 хиляди маната, на Бакинската религиозна община на европейските евреи – 100 хиляди маната, на религиозната организация Апостолическа префектура на Католическата църква на Република Азербайджан – 100 хиляди маната, на религиозната община на албанско-удинските християни на Република Азербайджан – 100 хиляди маната. През последните години в страната успешно се провеждат международни събития, свързани както с нашата религиозна принадлежност, така и на тема междуцивилизационен диалог и толерантност. Примерът на Нахчъван, където се провеждат събитията, посветени на ислямската култура, ни дава възможност да направим още един принос в междукултурния диалог, опирайки се върху вечните идеали на нашата толерантна религия, в името на доброто бъдеще на днешното поколение.

Д-Р АХМЕД ЛЮТОВ
ЕКСПЕРТ ОТДЕЛ „ВЪТРЕШЕН ОДИТ“

КУРБАНЪТ ЛЕКУВА

Речниковото значение на думата „курбан“ е „приближаване, сближаване с Аллах чрез колене на жертвено животно, от определен вид“. Ислямското разбиране за курбан се основава на втория айет на сура Кевсер, в който Аллах заповядва: ***„Затова изпълнявай намаза към своя Господар и жертвено животно коли!“.*** Мюсюлманите извършват всичките си ибадети, включително и курбана, с цел сближаване и спечелване задоволството на Аллах.

Коленето на курбан е ибадет, който има много измерения и носи различни ползи за мюсюлманите. Аллах повелява в сура Хадж, айет 37: ***„Не тяхното месо, не тяхната кръв ще стигне до Аллах, а вашата набожност ще стигне до Него. Така Той ви ги е подчинил, за да възвеличавате Аллах, че ви е напътил. И възрадвай благодетелните!“.*** С коленето на курбан хората се извисяват духовно и намират душевно спокойствие. Раздават на близките и нуждаещите се, което допринася за социалния баланс и укрепва обществото, като сближава хората. Курбанът може да се разгледа и като показател за религиозността на хората и обществото. Защото основният фактор, определящ религиозността на човека, е неговото поведение. Той може да се разглежда като полезно действие от различни аспекти – материален, духовен, социален, психически и др. Курбанът допринася за физическото и психическото равновесие на организма. Курбанът е ибадет, който е полезен за мюсюлманите не само в земния, а и за отвъдния живот.

Нека си спомним един епизод от човешката история, описан в айет 30 от сура Бакара: ***„И когато твоят Господар рече на ангелите: „Ще създам на земята наместник“ – рекоха: „Нима ще създадеш там някой, който ще сее по нея развала и ще лее кърви, докато ние Те славим с възхвала и възнасяме Твоята святост?“ Рече: „Знам, каквото вие не знаете“.*** Това, което се разбира от айета, е, че у човека има вродено чувство и инстинкт към жестокост, дивост и желание да пролива кръв. Именно с коленето на курбан това чувство се контролира и вкарва в нормални граници, предпазва от агресивно и враждебно отношение.

Материалната полза от курбана е, че всяко животно, принесено за курбан, има някаква стойност, която човек отделя от бюджета си, за да спечели задоволството на Аллах. Тук е важно да се отбележи разликата със зекята. Колкото и богат да е човек, той е задължен да заколи само един курбан. Един курбан е достатъчен за спечелването на задоволството на Аллах и за удовлетворяване на психическите нужди на човека. Ако отидат на лекар двама души – беден и богат, и се окаже, че са с еднаква диагноза, то необходимостта от количеството антибиотик и на двата организма е еднаква. Действието на лекарството има еднакъв ефект. Дори богатият да каже, че има повече пари, и да иска повече лекарство, няма как да му се даде, защото необходимостта на организма от даденото лекарство е еднаква

и за двата организма, без значение дали човекът е богат, или беден. Така е и с курбана... Един курбан е необходим за нуждите на човека. Един курбан е достатъчен за лекуване на човешката психика за една година. Докато при зекята колкото повече имаш, толкова повече трябва да дадеш.

Както казахме по-горе, човекът има вродено чувство на дивост и жестокост. Този инстинкт може да бъде потушен и удовлетворен с колене на курбан. Затова нашият Пратеник (с.а.с.) е поощрявал коленето на курбан и наблюдаването при колене. В един от хадисите си казва на Хазрети Айше: *„Ей, Айше, заколи и ти курбан, ако не можеш да колиш, бъди там при коленето“.* С наблюдаване на коленето, изтичането на кръвта и това, което изпитва животното при смъртта, чувството на жестокост и дивост се лекува и човек вече не изпитва нужда да пролива кръв. Той намразва проливането на кръв, за да не пролее човешка кръв. Вижда какво изпитва едно животно при излизане на душата му, за да не посяга на нечий живот. В този аспект можем да се замислим върху споровете, в които има кръв и жестокост, като бокс и бой с бикове. При тях между наблюдаващите няма стълкновения, кавги и кръв. Там няма проблеми с насилие между публиката. Те удовлетворяват това чувство на жестокост с гледането на кръв. Докато при футбола се наблюдават кавги между привържениците, защото това чувство на жестокост не е потушено и удовлетворено. В страни, където населението е предимно мюсюлманско, не са развити подобни видове спорт. Защото мюсюлманите потушават това чувство с коленето на курбан. И не изпитват нужда от такива „удоволствия“.

Обаче нека да отбележим, че коленето на курбан не е акт на жестокост. При изпълнението на този ибадет трябва да има уважение към курбанското животно, ножът трябва да бъде добре наострен. Трябва да се показва милост към курбана преди заколването му.

С курбана се пробужда чувството за отговорност към обществото, развиват се братски взаимоотношения, сближават се бедни и богати. Човек се отдалечава от материализма, скъперничеството, злобата, личните интереси. Милостта прави хората щастливи от това, че са полезни. Милостта е чувството, което сближава хората. Общество, в което няма милост, няма бъдеще, обречено е на разруха. Когато отношенията се изграждат единствено върху материалното и личната изгода, няма да има здраво и сплотено общество.

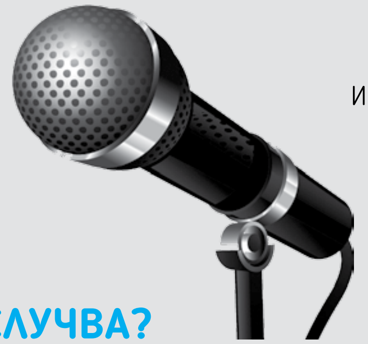

КАКВО СЕ СЛУЧВА?
...С ФУТБОЛА

Отговаря експертът от отдел „Иршад“ към Районно мюфтийство – Смолян, и изпълнителен директор на Футболен клуб „Палас“ Хайри Шериф

▶ ***Уважаеми г-н Шериф, Вие сте ходжа, със завършено висше ислямско образование, но се занимавате активно и с футбол. Кои са допирните точки между религията и футбола?***

От сътворяването на човека тялото и душата имат нужда от телесна култура, духовни и нравствени ценности. Тези принципи са заложени както в учението на религията, така и в практикуването на спорта, те се придобиват в тренировъчния процес. А конкретно с футбола – той е едно училище, което възпитава децата и ги подготвя да се справят с проблемите и да се предпазят от житейските предизвикателства и пороците. Учи ги да живеят и да се борят заедно в колектив. Помага им да се интегрират по-добре в обществото и да се социализират. А победите и загубите ги подготвят как да приемат съдбата с доброто и лошото в нея. Затова си мисля, че спортът е алтернатива за подрастващите, която не противоречи на религията, напротив, спортът помага за цялостното развитие и оформяне на личността и нейното съхраняване и превръщане в общественополезна. Това е и от основните цели на религията и създаването на човека.

▶ ***Каква е дейността на оглавявания от Вас ФК„Палас“?***

Обучаваме и образоваме хората и тренираме футболисти. С това се занимава общо казано Футболен клуб „Палас“ в гр. Рудозем, чийто председател на Управителния съвет е моя милост. В клуба има над 100 деца, също така имаме мъжки отбор, който играе в обединена междуобластна футболна група Смолян – Кърджали. Децата и юношите ни играят в зона Пловдив и в Смолянска областна група.

Представянето на всички формации е много добро предвид обстоятелствата, в които се намираме, и финансовия ресурс, с който разполагаме. Участваме в национални и международни турнири. Предимно с надслов „Не на расизма!“. Имаме подписан четиригодишен договор за партньорство и сътрудничество с Международни футболни училища (GPS) и испанския гранд „Валенсия“. Работим с училища и детски градини в региона. Имаме подкрепата и съдействието на община Рудозем, която ни предоставя спортните бази. При нас идват и деца от други райони на България, например Гоце Делчев и др. Наш приоритет е спортно-техническото развитие на децата, а също така ги насърчаваме за повишаване и подобряване на образователния ценз и ниво, на което много държим и за което следим.

ДЕЗИНФОРМАЦИЯТА
ИЗВОР НА ОМРАЗАТА…

ДЖЕМАЛ ХАТИП ЕКСПЕРТ ОТДЕЛ „ИЗДАТЕЛСТВО“

Дезинформацията е грешна или неточна информация, която се разпространява умишлено сред обществата и тя е толкова древна, колкото и човечеството.

Още със създаването на Адем (а.с.) – първия човек на тази планета, започва борбата между истината и лъжата. Аллах Теаля дал възможност на Адем да обитава дженнета надлъж и нашир, в пълен мир и спокойствие, да се препитава и живее без труд и мъчение с неговата съпруга Хавва, като им забранил плода на едно-единствено дърво, за да изпита предаността и благодарността им към Него. Сатаната, враг на Адем още от самото му създаване, дезинформирал тази Негова забрана в очите на Адем и Хавва, като казал: „Вашият Господар ви възбрани онова дърво само за да не станете ангели или да не станете безсмъртни“. И им се заклел: „Наистина за вас съм от доброжелателите“. Така, преиначавайки истината, той прави първата си стъпка в отклонението на Адем (а.с.) и неговото потомство от правия път.

Преиначаването на истината и дезинформацията срещу вярващите от Адемовите синове продължава и по-нататък. Като пример може да вземем пратеника Муса, който по заповед на Аллах Теаля отишъл при фараона, за да го прикани към правия път и остави потисничеството над Израилевите синове, но въпреки всичките чудеса, които Муса му показал – с позволението на Аллах, той преиначил истината пред хората и казал: „Този е вещ магьосник. Иска да ви прогони с магията си от вашата земя…“. После заповядал да му доведат магьосниците, които играели ролята на медиите по онова време, и им наредил да съберат сили срещу Муса, за да го изкарат лъжец. Но когато те видели истината, рекли: „Повярвахме в Господаря на световете, Този на Муса и Харун!“. Виждайки, че властта му е в опасност, фараонът за пореден път се изметнал и затъмнил истината, отказвайки се дори от най-близките си хора, като казал: „Нима му повярвахте, преди аз да съм ви позволил? [Аха] вижте, той бил техен старейшина, който ги научил на магия!“. После, за да изплаши останалите и им попречи да последват истината, наредил всички те да бъдат измъчвани и убити по най-жесток начин и кръстом да им отсекат ръцете и краката.

Положението не било по-различно и при зараждането на исляма в Мекка. Когато чули към какво призовава Мухаммед (с.а.с.), мекканските идолопоклонници използвали дезинформация срещу него, като започнали да го наричат поет, магьосник и лъжец, въпреки че преди това всички го познавали като „Мухаммед-ул-емин“, т.е. дове-

рения Мухаммед.

Невежеството, желанието за власт, омразата, враждебността и нетърпимостта към другия, към различния, продължават да бъдат първоизточници на дезинформацията и до наши дни. Днес развитието на информационните технологии и виртуалните социални мрежи създадоха твърде благоприятна среда за нея. Платени тролове – хора без наука, религия, култура и характер – постоянно бълват съмнения и лъжи сред човешкото общество. Със заплаха и стрес медиите направляват тълпите в определената от тях посока, деформирайки истината спрямо определена религия, група или народ. Ислямофобията и размириците в световен мащаб са ярък пример за това.

Неотдавна в един от най-известните арабски телевизионни канали се спомена, че ежедневно в социалните мрежи като фейсбук, туитър, инстаграм и др. се публикуват между 15 и 20 хиляди статии и новини с непотвърдена информация. В 85% от тях се говори за исляма и мюсюлманите. Тук трябва да се прибави и информацията, която хората получават от радиото и телевизията, която не е включена в по-горното число. Едновременно с това два пъти повече са истинските случаи и факти, които се прикриват от хората.

Както вече споменахме, тази практика е стара колкото човешкият род и ще продължава да съществува, докато хората ги има. Но това, което се променя и върви към по-лошо, е фактът, че хората все повече вярват и следват тази дезинформация. Те на сляпо приемат всичко, което им се поднася, и така все повече подхранват омразата и нетърпимостта си към другия. Именно затова ислямската религия е счела лъжата и дезинформацията за едни от най-големите грехове. В религиозните постановления на Корана и сюннета има редица текстове, които предупреждават мюсюлманите да бъдат прецизни в разпространението на това, което са чули от другите: „Достатъчно зло (или грях) за човека е да разпространява всичко, което е чул“. От друга страна, те не бива да вярват на всичко, което им се поднася днес, особено когато това се прави от неясни и непотвърдени източници, тъй като Аллах Теаля в Свещения Коран повелява: ***„О, вярващи, ако нечестивец ви донесе вест, проучете дали тя е истина, или не, за да не засегнете някои невинни хора от неведение, та за онова, което сте извършили впоследствие, да съжалявате!“*** (ел-Худжурат, 49: 6).

КУРБАНИ ПО ВРЕМЕ НА ХАДЖ

ХАЛИЛ ХОДЖОВ НАЧАЛНИК ОТДЕЛ „ИРШАД“

Курбанът е един от най-древните ибадети. Аллах Теаля ни известява в Свещения Коран как двама от синовете на Адем (а.с.) принесли курбан и на единия курбанът бил приет, а на другия – не. В дните на Курбан байрам мюсюлманите принасят жертвени животни (курбан) за възвеличаване и благодарност към Аллах. Този курбан е задължение за всеки мюсюлманин, който има възможност – притежава животни, които стават за курбан, или може да закупи. Курбанът е отговорност на главата на семейството, но ако някой от членовете на семейството има свой бюджет, той също би могъл да заколи курбан.

Мюсюлманите, които са отишли на хадж, също колят курбани подобно на онези, които са у дома, но по време на хадж се колят и други курбани (хедий) поради няколко причини:

1. Поради събиране на хадж и умре. Хаджиите, извършващи хадж и умре наведнъж, което се нарича теметту, или киран хадж, са длъжни да заколят курбан. Този курбан трябва да се заколи в харам (в Мекка и околностите й) и е предназначен за бедните му жители. Онзи, който няма възможност, е длъжен да говее три дена в дните на хаджа и 7 след това, или общо 10 дни.

2. Поради нарушаване на забраните при ихрам (махзурат-ул-ихрам). Мюсюлманинът, когато е в ихрам, е длъжен да спазва определени норми на поведение, изразяващи се с понятието „махзурат-ул-ихрам“. Нарушаването на някои от забраните по време на хадж изисква курбан, който да се заколи в Мекка и околностите й; други нарушения изискват само оруч или садака. Сключването на брачен договор (никях) и ловът по време на ихрам изискват курбан, докато половото отношение по време на ихрам преди стоенето на Арафат, Музделифе и Мина – изисква камила за курбан и повторно изпълнение на хадж през следващата година.

3. При пропускане на задължителните неща (ваджиб) в хаджа. Някои от задължителните неща в хаджа, ако са пропуснати, могат да се направят впоследствие, а други – не. Влизането в ихрам от определените граници – микат, е ваджиб. Пропусналият да го направи би могъл да се върне и да влезе в ихрам оттам, но ако не може да се върне и влезе в ихрам от мястото, в което се намира, тогава е длъжен да заколи курбан. По същия начин, ако не стои на Арафат до вечерта, не се подстригва или не прави замерване с камъчета на джемерат.

Аллах Теаля повелява: ***„И довършвайте поклонението хадж, и поклонението умре заради Аллах! А ако сте възпрени, направете курбан според своите възможности! И не бръснете главите си, докато курбанът не стигне местоназначението си! А който от вас е болен или има страдание по главата, тогава да се откупи с говеене или подаяние, или жертвоприношение. А ако сте в безопасност, онзи, който използва поклонението умре и за поклонение хадж, да заколи курбан според своите възможности. А който не е в състояние, да говее три дни по време на поклонението хадж и седем, щом се върне, та пълни десет. Това е за онзи, чиито роднини не живеят в околностите на Месджид-и Харам“*** (ел-Бакара, 2: 196).

МЯСТОТО НА ИСЛЯМСКАТА КУЛТУРА В СВЕТОВНАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

ДОЦ. Д-Р ИБРАХИМ ЯЛЪМОВ БИВШ РЕКТОР НА ВИИ

Цивилизациите не са затворени, а са в непрекъснато съприкосновение. Поначало държавите, принадлежащи към различни цивилизации, установяват помежду си икономически отношения, т.е. търгуват помежду си, като обменят стоки, техника и т.н. Паралелно с това между тях се установяват и се развиват политически отношения. Културните отношения не могат да останат настрани от тези процеси. Чрез културния обмен националните култури, различните цивилизации взаимно се обогатяват.

Подобни процеси се развиват и в резултат на съприкосновението на ислямската цивилизация с нейните съседи от Изтока и Запада.

Още при своето формиране ислямската култура заимства редица ценности от индийската, китайската и византийската. След като се консолидира като самобитна култура, започва съответно да влияе върху съседните култури. Ислямската цивилизация прониква в Европа главно по два пътя:

а) в началото на VII в. арабите проникват в Испания, където остават до 1031 г. Тук именно се формира един синтез от смесването на източната култура със западната. Затова тя служи като мост между двете най-големи цивилизации – ислямската и християнската;

б) по-късно, а именно през XIV в., османците проникват в Източна Европа и по-специално – на Балканския полуостров. Вследствие на това се установява ново съприкосновение между споменатите две цивилизации. В балканската култура, която по своята същност е западна, също присъстват елементи от източната ислямска култура. Влиянието върху нея не се ограничава само до битовата сфера. Духовните култури също се проникват взаимно.

Научно-културният обмен между ислямския Изток и Запада започва главно с преводната литература на „бейт-ул-хикме“ (Домът на мъдростта). Известна е ролята на преводната естествено-научна и философска литература от древногръцки на арабски при възникването на ислямската философия. Историята свидетелства и за един обратен процес по-късно.

Първите сведения за ислямската наука и култура Европа получава чрез своите посланици и

хора, които посещават светите места. Те стават свидетели на запазената древногръцка култура, но и на редица новооткрития в ислямския свят. Западът се уверява, че т.нар. „варвари“ са успели да обогатят древната наука и култура и са създали високо развита самобитна цивилизация. Затова започват да проявяват подчертан интерес към нея. Още през X и XI век в Италия и Испания започват да превеждат някои трудове както на древногръцки, така и на ислямски автори. Един от известните преводачи е Константин (умира през 1087 г.). Той превежда Хипократ и някои арабски автори, между които е ел-Меджуси и по-специално неговият труд по медицина.

През XII век в Испания преводаческата дейност се разширява. Поначало Барселона се оформя като център на преводната литература. Но впоследствие такъв център става Толедо. Тук се прославят преводачите Реймънд, Гундисалин и Джерардо, последният е превел над 70 съчинения. В Толедо през втората половина на XII в. започва втори етап на преводната литература. Превеждат се трудовете на Аристотел, Платон и други гръцки автори и коментарите на Фараби, Ибн Рушд и др. към тях. Но подчертан интерес се проявява към диалога между Рушд и Газали, към медицинската енциклопедия на Рази, „Канон“ на Ибн Сина (Авицена) и т.н. Още през XII век Робърт Кетонски превежда Коран-и Керим на латински език. Особено през XIII век интересът от научно-философската литература се премества към ислямско-религиозната.

Научните връзки, които се установяват чрез преводната литература, постепенно се разширяват. Най-голям интерес се проявява към систематизираните и новооткритите знания в областта на медицината. На Запад ислямската медицина се цени главно за това, че тя има редица собствени постижения.

Първият ислямски учен, който представлява авторитет за Запада, е Ебу Бекир Зекерия ер-Рази (841–925). Неговите трудове, посветени на морбилите, на вариолата, едрата шарка, са доста популярни. Едно от първите медицински съчинения, които стигнат до Запада, е „Кямил“ на Аббас ел-Меджуси. Но един от най-популярните медицински трудове била медицинската енциклопедия на ез-Зехрави. Особено нейният специален раздел, посветен на хирургията, през цялото Средновековие се считал за най-компетентното съчинение в Европа. Между тези трудове е необходимо да се спомене „Основните принципи на медицината“ от Ибн Рушд (1126–1198). Но настолна книга на средновековната медицинска наука както на Изток, така и на Запад била „Канон“ на Ибн Сина (980–1037), който от XVI в. нататък е отпечатан 30 пъти на Запад. Най-голямото достойнство на този труд е органическото съчетаване на постиженията на гръцката медицина с тези на ислямската. Затова този труд на Запад се разглежда като най-компетентния източник. В него са представени около 800 лекарствени средства. В тясна връзка с медицината се развива и съответно печели терен фармакологията.

Постиженията на ислямския свят в областта на математиката и астрономията служат като основа за развитието на математическата наука в Европа. Такива понятия като алгебра, алгоритъм, зенит, азимут и т.н. са заимствани от арабския език. Съвременната изчислителна система се създава в ислямския свят и се пренася в Европа. Арабската алгебра открива нов етап в развитието на европейската математическа наука. Трудовете на такива видни математици като Харезми, Фергани, Сабит и други са преведени и популяризирани сред европейската интелигенция. Немалка роля в развитието на астрономията играят постиженията на ислямските астрономи и астролози. Европейците проявяват голям интерес дори към най-ранните трудове в тази област. Така например трудът на астронома Ебу Масер (п. 886) „ел-Медхал-юл-кебир“, който има голям принос в астрономията, е преведен и е известен в Европа. Разбира се, най-голямо внимание привлича математикът ел-Кабиси, класикът на средновековната астрология. Тук не може да не споменем „Оптиката“ на Ибн-ул-Хейсем, в която се разглеждат физическите и математическите проблеми на оптиката. На Запад през средните векове доста популярен е видният астроном, философ Бируни (п. 1048). Ислямската астрономия и астрология играят водеща роля на Запад до Коперник, с когото започва нов етап в космологията.

Редица постижения в областта на естествените науки също привличат вниманието на европейските учени. В тази област се изучават растителният и животинският свят на Близкия и Средния изток. Западът усвоява отглеждането на ловни птици и кучета, както и на орли, от ислямските учени.

СПЕЦИАЛНОСТ „ИСЛЯМ“

МУХАММЕД РАМАДАН ИМАМ

За съжаление, в последните години сме свидетели на омаловажаване на ислямските учени и специалисти в областта на нашата религия. Виждаме, че много хора се изживяват като специалисти в тази толкова деликатна материя.

Ако попиташ продавача в магазина за някой важен въпрос от религиозно естество, веднага ще ти отговори. Ако попиташ аптекаря, местния учител, лекаря, всички те ще ти отговорят, без да се колебаят, при това доста убедително. Ако попиташ някой, който не е учил ислямски науки задълбочено, но се има за капацитет, той още по-категорично ще ти даде отговор.

Това е много интересно! Замисляли ли сте се, че когато някой от нас се разболее, винаги търси най-добрия специалист – лекар, за да отиде при него за консултация или лечение. Интересува се къде е завършил, какво е специализирал и т.н. Когато на някого му се развали колата, също търси най-добрия механик, за да отиде при него. Но защо, когато стане въпрос за исляма, не е така, въпреки че това е най-важното нещо за мюсюлманина както на този свят, така и на ахирета?

От тази религия зависи вечното ни положение в отвъдното, а също така и щастието в земния ни живот. Как така е позволено на всеки да дава заключения по религиозни въпроси, а по медицински примерно – не? Да сте чули например някоя медицинска сестра или санитар да извършват операции? Отговорът е: не! Те само помагат, подават игли, ножици и т.н. С другото се занимават специалистите в тази област – хирурзите, дори не всеки лекар!

Как тогава по отношение на исляма не е проблем всеки да е „хирург“?

Сериозно трябва да помислим по този въпрос. Защото, за да стане един човек муджтехид, т.е. за да извлича становища от ислямските източници, каквито са били Ебу Ханифе, Малик, Шафии и Ахмед, той трябва да достигне следното ниво:

1. Да знае Корана наизуст.
2. Да знае арабски език перфектно.
3. Да знае кои айети са мухкем (ясни) и кои са мутешабих (двусмислени).
4. Да знае кое е мутлак (абсолютно), мукайййед (ограничено), аам (общо), хаас (специално) и т.н.
5. Да познава сюннета на Мухаммед (с.а.с.) със сенедите с разказвачи – кой разказвач какъв е, какви качества е притежавал и т.н.

Едва след като е достигнал това ниво, може да си позволи да дава становища „на своя глава“.

Но на какво сме свидетели в наши дни? Хора, които не могат да съставят и едно изречение на арабски език, се мислят за муджтехиди. Дори и да са филолози, пак не става, докато не се изпълнят горните условия, а какво остава за другите! Хора, които съм сигурен, че не знаят и един хадис със сенеда (веригата от разказвачи), се изживяват като учени. Някои, имайки предвид учени от калибъра на Ебу Ханифе и Малик, казват: „Ние сме мъже и те са мъже, каква е разликата?!“. Това е най-смехотворното нещо, което някога съм чувал, но за жалост, положението е такова. А вие какво мислите?

Нека си спомним думите на Али (р.а.): „Нямало е случай, в който да съм спорил с учен и да не съм го побеждавал. И е нямало случай, в който да съм спорил с невеж и той да не ме е побеждавал“.

Всевишния Аллах казва: ***„Кажи: „Нима са равни онези, които знаят, и онези, които не знаят? Поучават се само разумните хора“.*** (ез-Зумер, 39: 9)

„И щом дойде при тях известие за спокойствие или за страх, разгласяват го. А ако бяха го отнесли до Пратеника и удостоените с власт измежду им, щяха да го разберат онези от тях, които могат да го проумеят (онези, които могат да извличат постановления, т.е. учените). И ако не бе благодатта на Аллах към вас, и Неговата милост, щяхте да последвате сатаната, освен малцина.“ (ен-Ниса, 4: 83)

КУРБАНЪТ И ХАДЖЪТ

ЙОНУЗ ЙОНУЗ УЧЕНИК В ДУ „НЮВВАБ" - ШУМЕН

Какво знаем за курбана и хаджа? Дали сме информирани достатъчно?

Курбанът е задължителен в нашата прекрасна религия – исляма. Обаче това задължение важи за заможните хора или за тези, които имат малко повече средства, с които могат да си позволят това жертвоприношение. В сура Кевсер Всевишния Аллах ни оповестява следното: ***„Ние ти дадохме Кевсер. Затова кланяй намаз на своя Господар и курбан коли. Твоят ненавистник – той е лишеният".***

Хаджът е един от петте стълба на ислямската религия. Заедно с другите условия той също е задължение на хората, които имат малко повече средства и като направят поклонението, няма да изпитват материално затруднение, както и като отидат за поклонение, няма да занемарят семейните си задължения, тъй като ще обезпечат семействата си, като оставят в къщите си средства за разходите им за три месеца. При хаджа има и друг интересен момент – в случай че има нужните финансови средства, но човек не може да отиде на поклонение, тогава може да прати друг на свое място.

Както знаем, хаджът се определя за фарз през деветата година на преселението от Мекка в Медина. Във връзка с изпълнението на хаджа има три важни момента: единият е, когато хаджията види Месджид-и Харам за първи път. Тогава каквато дуа си направи човек, Аллах (с.т.) я приема. Вторият по време на престоя му в Арафат, където се пречиства и другият момент е, когато човек посети Мекка и изпълни поклонението, всички грехове се опрощават от страна на Всемилостивия Аллах. Иншааллах на всички ни Аллах (с.т.) да даде възможността да направим поклонението хадж и жертвоприношението курбан!

Призивът ми към всички мюсюлмани е да правим добри дела и да бъдем обединени, а не разделени; когато се радваме или сме щастливи, да бъде в нормата, както казва Пратеника ни:

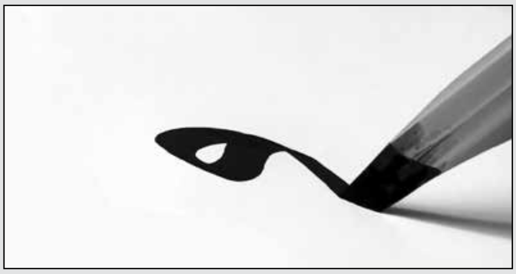

ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С КУРБАНА

▶ ***Кои животни могат да бъдат курбан?***

Според религията животните, които могат да бъдат принесени в курбан, са мъжките и женските на овцата, козата, кравата, биволицата и камилата.

▶ ***На колко години трябва да са тези животни?***

Козата и овцата трябва да са на една година, говедото и биволът – на две, а камилата – на пет. Но ако животното от рода на овцата или козата е добре угоено и по големина е като тези на по една година, в случай че са навършили шест месеца, и те стават за курбан.

▶ ***Кои недостатъци са пречка за курбана?***

Животното, което ще бъде заклано за курбан, не трябва да бъде болно и слабо до такава степен, че да не може да ходи; да не бъде сляпо с едното или с двете очи; да не бъде със счупени от дъното рога – единия или и двата; да не бъде с отрязан език, опашка, ухо и виме; ако са паднали всичките или повечето зъби на животното, то също не става за курбан. Ако животното е родено кривогледо, куцо, с продупчено или прерязано ухо, то това не е пречка да бъде принесено в курбан.

▶ ***Кои животни за колко души могат да бъдат заклани?***

Овцата и козата се колят само за един човек, а кравата, биволът или камилата могат да се заколят за седем души.

▶ ***Кога се коли курбанът?***

Според ханефитския мезхеб курбанът се коли от първия ден на байрама – след байрамския намаз, до вечерта на третия ден на байрама. При наличие на светлина курбанът може да бъде заклан и през нощта на този период.

▶ ***Трябва ли човекът, който коли курбана, да е с абдест?***

Въпреки че това не е задължително, то понеже курбанът е ибадет, по-прието и добре е да е с абдест.

▶ ***Позволено ли е да се заплаща на колещия курбана? Може ли да се заплати с част от месото на курбана?***

В случай че някой друг, освен собственика, заколи курбана, може да му се заплати. Като заплащането трябва да стане с пари, а не с част от курбана (месо, кожа и т.н.), което не е джаиз.

▶ ***Ако, вместо да се коли, животното се даде живо на бедните или им се дари неговата парична стойност, това приема ли се за курбан?***

Основното условие за курбана е да бъде заклано животно от животните, приети от религията за курбан, в един от дните на курбанския байрам. В това отношение, ако животното не се заколи, а се подари живо или се раздаде неговата парична равностойност на бедните, то това не се счита и приема за курбан...

И Аллах Теаля знае най-добре!

ПЛАМЪК ЗАНЕВ ЖУРНАЛИСТ

ПО СЛЕДИТЕ НА ОТКРОВЕНИЕТО – II

Преди изгрева на слънцето сме на Синайската планина...

Гледката беше неописуема, когато слънцето започна да изгрява и първите му лъчи докоснаха върха на планината. Първото нещо, което беше осветено, беше една малка джамия. Тя бе построена на самия връх, а по-надолу, в сянката, се виждаше православен параклис. За съжаление, и двата молитвени дома бяха заключени. Сега, когато се развидели, това, което ме впечатли, бе разнообразието от хора, изкачили върха – от възрастни хора с бастунчета до малки, две-тригодишни деца, някои от които спяха увити в одеяла между камъните. Не можах по-дълго да се наслаждавам на прекрасната гледка, защото наближаваше часът, в който трябваше да се съберем при нашия гид в последното капанче. Едва сега успях да видя хората от нашата група – всичките бяха на около 30 години.

Отново надолу...

Най-напред се спуснахме по каменните стъпала на пътеката на покаянието. Слизах по нея и като гледах камъните, ми беше много трудно да си представя как един човек, пък бил той и Херкулес, е могъл да ги нареди?!

Сега, вече на светло, можах да видя какво представлява този манастир – крепост, построена през шести век. Преди на това място е имало параклис. Тук ни пое старият гид, заведе ни под една вековна смокиня и започна да ни изнася лекция за мястото и манастира. Гледам – всеки около мен се разсейваше с нещо и никой не го слушаше, аз пък видях една великолепна персийска котка и се занимавах с това как да й направя хубава снимка. Най-после, след половинчасовата лекция, влязохме в манастира. Първото, което се набива в очите, са построените едно до друго минаре и камбанария. Нагледен пример за това как двете религии могат да съжителстват заедно.

През 625 г. монасите от този манастир отправили писмо до Пратеника Мухаммед (с.а.с.) за помощ и закрила. В отговора си Пратеника на Аллах (с.а.с.) пише, че никой няма право да посяга на манастирското имущество, нито да принуждава монасите да го напускат, никой няма право да принуждава християнка да се омъжва за мюсюлманин, нито пък, ако е омъжена, да забранява да посещава православните служби, никой няма право да пречи на християните да изпълняват своите религиозни задължения и че това е валидно до настъпването на сетния ден. С този документ Мухаммед (с.а.с.) вменява на мюсюлманите, че трябва да се грижат за християните и бедуините от Синай, и те до ден днешен се грижат и пазят манастира. За мюсюлманите бедуини от Синай, които се грижели за манастира, била построена малка джамия.

Предава се, че в юношеска въз-

раст, когато Мухаммед (с.а.с.) пътувал с търговски керван по тези земи, бил подслонен от гостоприемните монаси в манастира. Затова, когато през 625 г. игуменът на манастира изпратил в Медина при Пратеника (с.а.с.) делегация с молба за закрила, тя се върнала с грамотата на Мухаммед (с.а.с.). През 641 г. в манастира нахлули араби мюсюлмани, но той не пострадал. Тази джамия предпазила манастира и от погрома, който му вещаел халифът Хаким. Той, като видял полумесеца, бил принуден да отстъпи. Султан Селим I завладял Синай през 1517 г. и взел със себе си оригиналната грамота на Мухаммед (с.а.с.), а на монасите оставил копие, което и до днес се пази в манастира. Оригиналът на грамотата сега се намира в музея на двореца „Топкапъ".

Единственото, което можеше да бъде посетено – това бе черквата, и то се минава по един ограден от въжета коридор. Желанието ми да посетя библиотеката – остана неизпълнено, а се говори, че по богатство на ръкописи библиотеката е втората в света след тази на Ватикана. Видях и храста, за който казват, че е горял, без да изгори, и иззад него се е чул гласът на Всевишния. Храстът беше ограден с решетка и целият бе окичен с навити на рулца молби към Бога.

Гидът непрекъснато ни подканваше да не изоставаме и последното, което посетихме в манастира, беше една сграда, която аз за себе си нарекох „сграда на кощунството" – там, в два оградени с решетки бокса, бяха нахвърляни костите на живелите и служили на Господа монаси. Гледах тези кости и се отвращавах от варварското отношение на сегашните към предишните обитатели на манастира. Не можах да проумея и желанието на другите от групата да се снимат пред тези боксове с кости. Аз за себе си бях възмутен от това поругаване на паметта на тези живели тук хора. Излязох навън и зачаках кога ще тръгнем обратно. Останах неудовлетворен от тази групова екскурзия. Виждаш не това, което те интересува, а това, което те са преценили, че трябва да видиш. Реших за себе си, че ако имам възможност, пак бих дошъл, но сам – никаква група.

По ред, обратен на качването, автобусът ни върна в Шарм еш-Шейх и след една баня в топлото Червено море взех нощния автобус за Кайро...

ИСТОРИЧЕСКАТА ДЖАМИЯ В ГРАД ХИСАРЯ

КЕМАЛ РАШИД ИМАМ В ГР. КАРЛОВО, ДОКТОРАНТ ПО ИСТОРИЯ

Град Хисаря се намира в централната част на България, под южните склонове на Средна гора, северно от областния град Пловдив и южно от град Карлово. Хисаря има богата хилядолетна история. Благоприятният климат и минералните води са привлекли хората по тези места от най-дълбока древност. Термите на Диоклецианопол, едно от старите имена на град Хисаря по време на римския период, са едни от малкото запазени римски терми на Балканския полуостров, в които са били извършвани процедури и лечение с минерална вода.

Според историческите извори през 1364 г. Пловдив и регионът му са влезли под османска власт. По-късно султан Мурад II с един специален ферман дава като тимар град Хисаря и околностите му на Шихабеддин паша, който бил османски военачалник и бейлербей на Румелия. След внезапната смърт на Шихабеддин паша през 1455 г. населеното място не се развило. Близо три столетия селището и неговата околност пустеят обезлюдени и изоставени. Върху развалините израства вековна гора.

Намерените турски надписи и монети в Хисаря показват, че едва към края на XVII и началото на XVIII век около западната крепостна стена било основано малко турско селище с име Хисар – турското име на града, запазено и до днес. Буквалният превод на Хисар е крепост. Назован е така поради това, че градът е бил заобиколен от крепостни стени още от римско време, които съществуват и до ден днешен. Село Хисар е израснало върху разрушените антични и средновековни сгради.

В гр. Хисаря е запазена една прекрасна джамия. Предполагаемата дата на строежа ѝ е 1464 година. Джамията е известна като „Хаджи Мурад джамия“, но в някои източници е назована и „Хаджи Мехмед джамия“. Какъв е бил оригиналният архитектурен облик на джамията, а така също и на селото, трудно може да се каже и да се възстанови, понеже по време на Руско-турската война, както на много места, то е било опожарено, разрушено до основи и разграбено, и то не само джамията, а и селото. Покрити от нови строежи, останките на селището и джамията от османско време са недостъпни за проучване, за съжаление. Малко по-късно джамията е възстановена.

Сегашният ѝ вид представлява обикновена сграда с четирискатен покрив. Джамията е с ширина 6 м, дължина 12 м и височина 3,20 метра. Стените на храма са с дебелина около половин метър, градени са с камъни, т.е. каменен зид.

Специално внимание трябва да се обърне на минарето, което е оцеляло през годините и съществува в оригинал, откакто е построена джамията – още от османско време. То е високо 22 м, има шерефе и кюлях. Обиколката на шерефето е около 8 метра. Минарето завършва с кюлях, който е ознаменуван с традиционния алем. Специфичното на минарето е в строежа и архитектурата му, както и в украсата около и под шерефето. Минарето е изградено с червени тухли, които са полукръгли от външната страна, а под и около шерефето е украсено със сталактити, което я прави специална и уникална по своята същност. Един майсторлък, заслужаващ похвала и внимание.

Джамията има около половин декар дворно място. До 2002 г. не е функционирала редовно като джамия. Но от 2002 г. тя е редовно действаща благодарение на Районно мюфтийство – Пловдив, и имама Юмер Бекир, който се е преселил в града от Кърджалийско. Той редовно отваря джамията за ибадет и посещения и я поддържа. Джамията в повечето случаи се посещава от мюсюлманите, почиващи в града, които също допринасят за поддържането ѝ с даренията, които правят. Джамията в град Хисаря е отворена целогодишно както за местните и за почиващите тук през летния период мюсюлмани, така и за туристи. Юмер ходжа винаги ги посреща с усмивка и е готов да обърне внимание на всеки посетител!

МУХАММЕД КАМБЕР ИМАМ, ЧЛЕН НА ВМС

Аскетът на Курейш:

ЕБУ БЕКИР ИБН АБДУРРАХМАН ИБН ХАРИС

Ебу Бекир ибн Абдуррахман е от табиун и е третият сред седемте ислямски правоведи (фукаха-и себа), които имали правото да издават фетва – религиозно постановление, в Медина. Прочут захид (аскет) от племето Курейш и един от известните учени на племето Махзум. Баща му Абдуррахман ибн Харис ел-Махзуми също бил сред прочутите представители на табиун, които имали възможността да се срещнат със сахабиите на Мухаммед (с.а.с.) и да се възползват от тяхната наука. Майка му, Сара бинт Хишам, също била от племето Махзум. Ебу Бекир се родил по време на управлението на Омер ибн Хаттаб (р.а.) и когато се случила битката „Джемел", все още бил непълнолетен.

Още в ранните години на детството му го сполетяла слепота, но въпреки това, устремен и силно амбициран да се сдобие с наука, той продължил да посещава лекциите на редица учени от най-видните и авторитетни сахабии като: Аммар ибн Ясир, Айше бинт Ебу Бекир, Умму Селеме, Ебу Рафи, Абдуррахман ибн Мути, Ебу Хурейра и Ебу Месуд ел-Енсари. От последния е предал хадиса на Пратеника на Аллах (с.а.с.), който гласи: „Забранена е печалбата от (продажба на) куче, зестрата на блудницата и подаръка на гадателя". Това негово предание се разказва от Бухари в книгата му „Сахих", която се приема за най-достоверната сред хадисните сборници.

Изучавайки основните религиозни науки от шейховете си, по-късно Ебу Бекир ибн Абдуррахман се специализира в науката хадис. Отдава се напълно на тази наука и става един от най-известните учени в Медина, наизустили най-много хадиси от сюнета на Пейгамбера (с.а.с.). Неговата привързаност към Корана и сюнета го превърнала в един от седемте факихи, към които хората се обръщали при търсенето на дадено шериатско постановление. Не след дълго той става един от прочутите учени на своето време, при когото започват да идват ученици от различни места на ислямския свят.

В този кратък земен живот, отдаден на науката, вярата и искреността, Ебу Бекир ибн Абдуррахман възпитал десетки ученици, които го посещавали в Медина и се възползвали от неговите знания. Сред неговите възпитаници са и учени – имами, които заели значимо място в ислямската история, като: двамата му сина Абдуллах и Абдулмелик, Муджахид, Шаби, Амр ибн Динар, Зухри, Икриме и още много други известни учени. Сред тях е и „петият праведен халиф" Омер ибн Абдулазиз, който предава от него редица хадиси.

Науката не е единственото нещо, с което се прочува Ебу Бекир ибн Абдуррахман. Той е известен с имана си, страхопочитанието (таква) и въздържането му от земния живот (зухд) били толкова ярки, че хората започнали да го наричат с прякора „аскетът на Курейш" (захид-ул-курейш). Постоянно изпълнявал нафиле намаз. Дотолкова, че веднъж бил болен и имал силни болки в ръката си, затова помолил съпругата си да сложи пред него съд с вода и при отиване на седжде поставял болната си ръка в него, за да облекчи болките си.

Постоянствал и по отношение на нафиле оруч и бил посочван като пример за това. Един ден синът му забелязал, че не говее, и го запитал за причината. Ебу Бекир ибн Абдуррахман отговорил: „Станах джунуб (нечисто състояние) и не успях да се изкъпя, а Ебу Хурейра (р.а.) ме посъветва да не спазвам оруч в този ден". Поради това, че възникнало разногласие по този въпрос, изпратили хора да попитат Айше (р.анха), а тя отговорила, че понякога Пратеника на Аллах (с.а.с.) се събуждал след имсак (началото на времето за оруч) и говеел, впоследствие разбирал, че е джунуб, след което се изкъпвал и продължавал с говеенето си.

Този виден учен и аскет на времето си посреща горчивата истина (смъртта), която Аллах е предписал на всяка жива душа в този преходен свят, през 94-та година по хиджри. Тя била наречена „годината на факихите" – поради това, че през тази година починали редица от известните ислямски учени. Разказва се, че в деня, в който Ебу Бекир ибн Абдуррахман починал, мюеззинът прочел езана за икинди намаз. Той станал, взел абдест и тръгнал към Месджид-и Небеви, където бил имам, изпълнил с хората намаза, след което отишъл при своите ученици и приятели, на които рекъл: „Кълна се в Аллах, че днес не съм извършил нито едно лошо дело", и повторил това няколко пъти. След това се върнал у дома, поискал да се изкъпе, но преди да влезе в хамама, паднал на земята. Синовете му го вдигнали и го отнесли до постелите му, но малко преди да се чете езанът за акшам намаз, от Месджид-и Небеви се чул гласът на мюеззина, който обявил, че Ебу Бекир ибн Абдуррахман е починал.

Молим се на Аллах Теаля да го награди с най-високите степени на дженнет-ул- фирдевс!

ПОЧЕТЕНА БЕ ПАМЕТТА НА ЖЕРТВИТЕ НА ОПИТА ЗА ПРЕВРАТ В ТУРЦИЯ

На 15 юли се проведе програма с четене на Коран, мевлид и иляхи в „Мурадие джамия“ в Пловдив. Тя беше организирана съвместно от Главно мюфтийство и Районно мюфтийство – Пловдив, като целта бе да бъде почетена паметта на стотиците невинни жертви от нощта на 15 юли 2016 година в Турция, в която бе направен опит за преврат от терористичната организация ФЕТО.

Сред официалните гости на възпоменателната програма в Пловдив бяха председателят на Висшия мюсюлмански съвет (ВМС) Ведат Ахмед, заместник-главният мюфтия Ахмед Хасанов и секретарят на Мюсюлманско изповедание Джелал Фаик, както и районните мюфтии на Кърджали и Хасково, директорът на Школата за имами – Устина, Селим Мехмед. Събитието беше уважено още от представители на Посолството на Република Турция в София и Генералното консулство в Пловдив.

Освен прочит на откъси от Свещения Коран и четене на мевлид за загиналите невинни жертви възпоменателната програма в Пловдив включваше и вааз, направен от председателя на ВМС Ведат Ахмед.

КУРБАН-МЕВЛИД СЪБРА НАД 1000 ДУШИ В ДИАМАНДОВО

Над 1000 души от квартал „Диамандово“ към ардинското кметство Бял извор и околните села участваха в традиционния курбан – мевлид за здраве и берекет. Религиозното събитие се проведе в местността „Курбанище“ (Курбан йери).

Духовници, водени от Ерхан Реджеб, наместник-мюфтия в Ардино, и имама на местната джамия Мюмюн Мехмед, четоха айети от Свещения Коран и Мевлид-и Шериф. А момичета от летните курсове за изучаване на Корана в Диамандово изпяха религиозни песни (иляхи).

Всички присъстващи бяха нагостени с 16 казана пилаф, сготвен от местните майстори Мюмюн Мюдюр и Мюмюн Бекир.

Организатор на проявата бе джамийското настоятелство в квартал „Диамандово“ със съдействието на дарители. От името на настоятелството председателят му Сейхан Мехмед изказа искрените си благодарности към спонсорите за финансовата и морална подкрепа при организирането на курбана.

ЧЕИЗ ЗА 25 ДВОЙКИ МЛАДОЖЕНЦИ

Висшият мюсюлмански съвет (ВМС), който е централният колективен ръководен орган на Мюсюлманско изповедание, проведе поредното си заседание на 12 юли 2018 г. в София. Членовете на Съвета обсъдиха значими за мюсюлманската общност въпроси, касаещи религиозния и социалния й живот.

По време на заседанието бяха обсъдени и дейностите относно „Годината на младото семейство“, за каквато ВМС обяви 2018 г. В това отношение специалната комисия, която следи дейностите, свързани с младите семейства, докладва, че чрез съвместен проект с неправителствена организация ще се организира сватба за двадесет и пет млади семейства и ще им се осигурят основни потребности за чеиза им. В тази връзка Висшият мюсюлмански съвет определи 15 септември 2018 г. за краен срок за подаване на заявления за включване на младоженците в проекта.